هەرێمی کوردستان ـ عێراق | إقليم كوردستان ـ العراق
سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران | رئاسة مجلس الوزراء
سکرتاریەتی ئەنجومەن | سكرتارية المجلس

Kurdistan Regional Government
Council of Ministers

No: ١٠٢٣٨ ژمارە:
Date: ٢٠١٩/١١/٢٥ ڕێکەوت: ٤ / ٩ / ٢٧ی کوردی

بۆ/ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان

بابەت/ ناردنی پرۆژە یاسا

دوابەدوای نووسـراوی سـەرۆکایەتی ئەنجـومەنی وەزیـران/ سـکرتاریەتی ئەنجـومەن ژمـارە (٨٦٨٥) لە ٢٠١٩/١٠/٢٧، هاوپێچ لەگەڵ نووسراومان و لە ڕێگەی بەڕێز وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان، وێنەیەك لە پـرۆژە یاسـای (مـاددە هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە هەرێمی کوردسـتان-عێـراق) دەنێـرین بۆتـان بە هەردوو زمانی کوردی و عەرەبی کە بە بڕیاری ئەنجـومەنی وەزیـران لە کۆبـوونەوەی ئاسـایی خـۆی ژمـارە (١٠) لە ٢٠١٩/١٠/١٦ پەسەند کرا و لەلایەن ئەنجومەنی شوورای هەرێمی کوردستان پێداچوونەوەی پێویستی لەسەر کـراوە. بفەرمـوون بە وەرگرتنی تـاوەکو بخـرێتە بەرنـامەی کاری پەرلەمـان بـۆ بڕیـاردان و ئاگادارکردنەوەمـان لە ئەنجام.

لەگەڵ ڕێزدا.

هاوپێچ:
پرۆژە یاسای (ماددە هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە هەرێمی کوردستان-عێراق) بە هەردوو زمانی کوردی و عەرەبی.

د. ئامانج ڕەحیم
سکرتێری ئەنجومەنی وەزیران

ژمارە: No:

ڕێکەوت: /   /   ٢٧ی کوردی   Date:

وێنەیەک بۆ:

- سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان/ دیوان، لەگەڵ ڕێزدا.
- سەرۆکایەتی ئەنجومەنی دادوەری لە هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ڕێزدا.
- نووسینگەی تایبەتی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران، لەگەڵ ڕێزدا.
- نووسینگەی تایبەتی بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران، لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێز وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان/ ئاماژە بە نووسراوتان ژمارە (٩١) لە ٢٠١٩/١١/١٩، لەگەڵ ڕێزدا.
- دیوانی چاودێری دارایی لە هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ڕێزدا.
- دەستەی دەسپاکی لە هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ڕێزدا.
- ئەنجومەنی ئاسایشی هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ڕێزدا.
- دەزگای ئاسایشی هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ڕێزدا.
- سەرۆکایەتی دیوانی ئەنجومەنی وەزیران، لەگەڵ ڕێزدا.
- فەرمانگەی هەماهەنگی و بەدواداچوون، لەگەڵ ڕێزدا.
- فەرمانگەی پەیوەندییەکانی دەرەوە، لەگەڵ ڕێزدا.
- فەرمانگەی میدیا و زانیاری، لەگەڵ ڕێزدا.
- سکرتاریەتی ئەنجومەنی ئابووری، لەگەڵ ڕێزدا.
- نووسینگەی بەڕێز وتەبێژی فەرمی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ڕێزدا.
- پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان و ئیدارەی گەرمیان و ڕاپەڕین، لەگەڵ ڕێزدا.
- گشت دەستە و فەرمانگە و لایەنەکانی نەبەستراو بە وەزارەت، لەگەڵ ڕێزدا.
- سکرتاریەتی ئەنجومەنی وەزیران/ لەگەڵ بەرایییەکان، لەگەڵ ڕێزدا.
- وەزارەتی داد/ ئەنجومەنی شووڕای هەرێم، لەگەڵ ڕێزدا.
- فەرمانگەی یاسایی، لەگەڵ ڕێزدا.
- خولاو.

پرۆژە

یاسای مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق

بەشی یەکەم

پێناسە و ئامانجەکان

ماددەی -1-

بۆ مەبەستەکانی ئەم یاسایە مەبەست لەم دەستەواژە و زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان – عێراق.

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی تەندروستی لە هەرێم.

سێیەم: وەزیر: وەزیری تەندروستی لە هەرێم.

چوارەم: سەندیکای درمانسازان: سەندیکای دەرمانسازان لە هەرێم.

پێنجەم: سەندیکای پزیشکان: سەندیکای پزیشکان لە هەرێم.

شەشەم: مادده هۆشبەرەکان: هەر ماددەیەکی سروشتی یان پێکهێنراو لەو ماددانەی لە خشتەکانی (یەکەم) و (دووەم) و (سێیەم) و (چوارەم)ی هاوپێچی ئەم یاسایەدا هاتوون.

حەوتەم: کارتێکارە عەقلییەکان: هەر ماددەیەکی سروشتی یان پێکهێنراو لەو ماددانەی لە خشتەکانی (پێنجەم) و (شەشەم) و (حەوتەم) و (هەشتەم)ی هاوپێچی ئەم یاسایەدا هاتوون.

هەشتەم: پێشینە کیمیاییەکان: ئەو توخم یان پێکهاتە کیمیاییانەی دەچنەناو دروستکردنی داودەرمانی پزیشکی خاوەن کاریگەری دەروونی ئەوانەی ووردەکارییەکانی لەهەردوو خشتەی (نۆیەم) و (دەیەم)ی هاوپێچی ئەم یاسایەدا هاتوون.

نۆیەم: بازرگانی نارەوا: چاندنی مادده هۆشبەرەکان یان بازرگانیکردن پێیان یان بازرگانیپێکردن بە کارتێکارە عەقلییەکان یان بە پێشینە کیمیاییەکان بەپێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

دەیەم: هاوردەکردن: هێنانی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان بۆ ناو هەرێمی کوردستان – عێراق.

پرۆژە

یاسای مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق

بەشی یەکەم

پێناسە و ئامانجەکان

ماددەی -١-

بۆ مەبەستەکانی ئەم یاسایە مەبەست لەم دەستەواژە و زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان – عێراق.

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی تەندروستی لە هەرێم.

سێیەم: وەزیر: وەزیری تەندروستی لە هەرێم.

چوارەم: سەندیکای درمانسازان: سەندیکای دەرمانسازان لە هەرێم.

پێنجەم: سەندیکای پزیشکان: سەندیکای پزیشکان لە هەرێم.

شەشەم: مادده هۆشبەرەکان: هەر ماددەیەکی سروشتی یان پێکهێنراو لەو ماددانەی لە خشتەکانی (یەکەم) و (دووەم) و (سێیەم) و (چوارەم)ی هاوپێچی ئەم یاسایەدا هاتوون.

حەوتەم: کارتێکارە عەقلییەکان: هەر ماددەیەکی سروشتی یان پێکهێنراو لەو ماددانەی لە خشتەکانی (پێنجەم) و (شەشەم) و (حەوتەم) و (هەشتەم)ی هاوپێچی ئەم یاسایەدا هاتوون.

هەشتەم: پێشینە کیمیاییەکان: ئەو توخم یان پێکهاتە کیمیاییانەی دەچنەناو دروستکردنی داودەرمانی پزیشکی خاوەن کاریگەری دەروونی ئەوانەی ووردەکارییەکانی لەهەردوو خشتەی (نۆیەم) و (دەیەم)ی هاوپێچی ئەم یاسایەدا هاتوون.

نۆیەم: بازرگانی نارەوا: چاندنی مادده هۆشبەرەکان یان بازرگانیکردن پێیان یان بازرگانیپێکردن بە کارتێکارە عەقلییەکان یان بە پێشینە کیمیاییەکان بەپێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

دەیەم: هاوردەکردن: هێنانی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان بۆ ناو هەرێمی کوردستان – عێراق.

یازدەم: هەناردەکردن: بردنەدەرەوە یان گواستنەوەی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق بۆ دەرەوەی هەرێم لە ناوەوەی عێراق یان بۆ وڵاتانی دیکە یان بە رێگەی پێدارۆیشتن (ترانزێت)، دەستەواژەی هەناردەکردن دووبارە هەناردەکردنیش دەگرێتەوە مەگەر بەڵگینەیەك هەبێت لەسەر پێچەوانەکەی.

دوازدەم: دەستپێداگرتن و بەردەستبوون: دەستدانان لەسەر مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان بەهەر سیفەتێك بێت و بۆ هەر مەبەستێك بێت.

سێزدەم: دروستکردن: گشت ئەو پرۆسانەی مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکانیان پێ دەست دەکەوێت ئەمەش فلتەرکردن و گۆڕینی مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان لە شێوەیەك بۆ شێوەیەکی دیکە دەگرێتەوە و پرۆسەی گۆڕین بریتییە لە گۆڕین بۆ بنەچەی ماددەکە لە شێوەی یەکەمی و دروستکردنی لە شێوەی دووەمی.

چواردەم: بەرهەمهێنان: جیاکردنەوەی مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان لە بنەچەی رووەکیی خۆیان.

پازدەم: گیراوە: هەر تێکەڵەیەکی رەق یان شل یان گازی ماددەیەکی هۆشبەر لەخۆبگرێت بەپێی ئەوەی لە خشتە هاوپێچەکانی یاسا لە ماددەی (١) یەکەم و دووەم و سێیەمدا باسکراوە.

شازدەم: بازرگانیپێکردن: بەرهەمهێنان و دروستکردن و دەرهێنان و گرتنەوە و بەردەستبوون و پێشکەشکردن و خستنەڕوو بۆ فرۆشتن و رەواجپێدان و دابەشکردن و کڕین و فرۆشتن و رادەستکردن بەهەر سیفەتێك بێت و دەلالیکردن و ناردن و پێدارۆیشتن بە ترانزێت و گواستنەوە و هاوردەکردن و هەناردەکردن و نێوەندگیریکردن لە نێوان دوو لایەن لە یەکێك لەو پرۆسانەی لەم بەندە باسکراون.

حەڤدەم: رووەکی هۆشبەری هەموارکراو لە رووی جیناتەوە: ئەو رووەکە خۆرسکانەی لە رووی جیناتەوە هەموار دەکرێن بەمەبەستی دەستکەوتنی مادده هۆشبەرەکان لێیان.

هەژدەم: پزیشك: پزیشکی مۆڵەتدراو بەپێی یاسای سەندیکای پزیشکان ی بەرکار کە بەڵای کەم بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە پزیشکی لە زانکۆیەکی عێراقی یان ئەوەی هاوتایەتی بەدەستهێنابێت.

نۆزدەم: دەرمانساز: دەرمانسازی مۆڵەتدراو بەپێی یاسای سەندیکای دەرمانسازان ی بەرکار کە بەلای کەم بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە دەرمانسازی لە زانکۆیەکی عێراقی یان ئەوەی هاوتایەتی بەدەستهێنابێت.

بیستەم: رادەستکردنی چاودێریکراو: رێگەدان بە تێپەڕبوونی باری ناڕەوا یان گومانلێکراو لە مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان یان پێشینە کیمیاییەکان بەناو خاکی دەوڵەت بەرەو دەوڵەتێکی دیکە بە ئاگاداری دەسەڵاتە تایبەتمەندەکانی و لەژێر چاودێرییان بەمەبەستی زانینی کۆتا شوێنی مەبەستی ئەم بارە و بەدواگەڕان لە تاوانەکە و ئاشکراکردنی ناسنامەی ئەنجامدەرانی و ئەو کەسانەی دەستیان هەیە لەم کارە و دەستگیرکردنیان.

بیست و یەکەم: لیژنەی بالا: لیژنەی بالای بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان ی پێکهێنراو بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە لە هەرێمدا.

ماددەی -٢-

ئامانجەکانی ئەم یاسایە بریتین لەمانەی خوارەوە:

یەکەم: پەرەپێدانی دەزگاکانی هەرێم ئەوانەی پەیوەندارن بە بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردنی ناڕەوا بە مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان یان خراپ بەکارهێنانیان.

دووەم: چڕکردنەوەی رێکارەکانی بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردن و ئاڵوگۆڕکردنی ناڕەوای مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان یان پێشینە کیمیاییەکان و سنووردارکردنی بڵاوبوونەوەیان.

سێیەم: مسۆگەرکردنی جێبەجێکردنی کارای پەیماننامە نێودەوڵەتییەکانی پەیوەندار بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان ئەوانەی کۆماری عێراق پەسەندی کردوون یان تیایاندا ئەندامە، لە هەرێمی کوردستان.

چوارەم: دەستەبەرکردنی سەلامەتیی مامەڵەکردن بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان بۆ مەبەستەکانی پزیشکی و زانستی و پیشەسازی.

پێنجەم: خۆپاراستن لە ئالۆودەبوون بە مادده هۆشبەرەكان یان كارتێكارە عەقلییەكان و خراپ بەكارهێنانیان و چارەسەكردنی كەسانی ئالۆودەبوو بە هەر یەكێكیان لە نەخۆشخانەكانی ئامادەسازكراو بۆ چارەسەریكردن.

بەشی دووەم

لیژنەی باڵای بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەكان و كارتێكارە عەقلییەكان

ماددەی -٣-

یەكەم: لە وەزارەت لیژنەیەك بەناوی (لیژنەی باڵای بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەكان و كارتێكارە عەقلییەكان) دادەمەزرێت.

دووەم: لیژنەی باڵا لە ئەندامێتیی ئەمانەی خوارەوە پێكدێت:

١. بەڕێوەبەری گشتیی فەرمانگەی كاروبارە تەكنیكییەكان لە وەزارەت.

٢. بەڕێوەبەری چاودێریی تەندروستیی دەروونی.

٣. بەڕێوەبەری پەیمانگەی پزیشكیی دادیی.

٤. بەڕێوەبەری دەستەی گومرگەكان.

٥. پۆلیسی گومرگ.

٦. نوێنەرێكی ئەم لایەن و وەزارەتانەی خوارەوە كە پلەكەی لە بەڕێوەبەری گشتی كەمتر نەبێت:

أ- دیوانی ئەنجومەنی وەزیران.

ب- وەزارەتی داد.

ج- وەزارەتی دارایی و ئابوری.

د- وەزارەتی كار و كاروباری كۆمەڵایەتی.

هـ- وەزارەتی كشتوكاڵ و سەرچاوەكانی ئاو.

و- وەزارەتی ناوخۆ.

ز- دەزگای ئاسایش.

٧. نوێنەری هەر یەکە لە سەندیکای پزیشکان و دەرمانسازان.

چوارەم: وەزیر فەرمانبەرێکی وەزارەت وەك بڕیاردەری لیژنەی باڵا دەستنیشان دەکات.

پێنجەم: سەرۆکی لیژنەی باڵا بۆی هەیە هەر شارەزایەك لە بواری بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردنی ناڕەوا بە مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان بانگهێشت بکات بۆ وەرگرتنی بۆچوونی بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانی هەبێت.

ماددەی -٤-

یەکەم: لیژنەی باڵا، بەلای کەم، مانگی یەکجار کۆدەبێتەوە لەسەر بانگهێشتی سەرۆکەکەی. ئەم سەرۆکەش بۆی هەیە بانگهێشتی کۆبوونەوە بکات هەر کاتێك پێویست بێت.

دووەم: ژمارەی یاسایی کۆبوونەوەی لیژنەی باڵا بە ئامادەبوونی دوو لەسەر سێی ئەندامانی تەواو دەبێت و لە حاڵەتی ئامادەنەبوونی سەرۆك ئەوا جێگرەکەی سەرۆکایەتیکردنی کۆبوونەوەکە لەئەستۆ دەگرێت.

سێیەم: بڕیارەکانی لیژنەی باڵا لە ڕێگەی دەنگدان و بەزۆرینەی ژمارەی ئامادەبووانی دەنگدەر وەردەگیرێت، ئەگەر دەنگەکان یەکسان بوون ئەوا ئەو لایەنە پێشدەخرێت کە سەرۆك دەنگی لەگەڵ دەدات.

ماددەی -٥-

لیژنەی باڵا ئەمانەی خوارەوە لەئەستۆ دەگرێت:

یەکەم: دانانی سیاسەتیی گشتی بۆ هاوردەکردنی هەر جۆرێکی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان و هەناردەکردن و گواستنەوە و بەرهەمهێنان و دروستکردن و گیرانەوە و شیکردنەوە و چاندن و بەخاوەنبوون و بەردەستبوون و دەسبەسەرداگرتن و بازرگانییپێکردن و کڕین و فرۆشتن و رادەستکردن و وەرگرتن و نووسینی بەراچێتەی پزیشکی و سەرفکردنی لەرووی دەرمانسازی و هێنانەناوی بەهەر رێگەیەك یان نێوەندگیریی لە هەر یەكێك لەم پرۆسانە بۆ مەبەستەکانی پزیشکی یان زانستی یان پیشەسازی بەو مەرجەی بەپێی مۆڵەت بێت کە وەزیر دەری دەکات، لە چوارچێوەی سیاسەتیی گشتیی هەرێم.

دووەم: هەماهەنگیکردن و هاریکاری لەگەل وەزارەت و لایەنەکانی دیکەی تایبەتمەند لە کاروباری مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە هەرێم بۆ هێنانەدی ئامانجەکانی ئەم یاسایە.

سێیەم: هەماهەنگیکردن لەگەڵ لایەنە تایبەتمەندەکانی حکومەتی ئیتیحادی بە وەزارەتی تەندروستیشەوە بۆ هێنانەدی ئامانجەکانی ئەم یاسایە.

چوارەم: دانانی ستراتیجیەتیی نیشتیمانیی گشتگیر بۆ بەرەنگاربوونەوەی بازرگانپێکردنی ناڕەوا بە مادده هۆشبەرەکان و خراپ بەکارهێنانی کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان و ئامادەکردنی پلان و پرۆگرام بۆ جێبەجێکردنیان لە هەرێم.

پێنجەم: گرتنەبەری رێکاری پێویست بۆ بەرەنگاربوونەوەی دیاردەی بەکارهێنانی مادده هۆشبەرەکان و خراپ بەکارهێنانی کارتێکارە عەقلییەکان بەپێی میتۆدی زانستی و چاکسازی و چارەسەرکردنی کەسانی ئالودەبوو.

شەشەم: ساڵانە دیارکردنی بڕی ئەو مادده هۆشبەر و کارتێکارە عەقلی و پێشینە کیمیاییانەی دەکرێت هاوردە بکرێن یان هەناردە بکرێن یان بگوازرێنەوە یان بەرهەمبهێنرێن یان بچێندرێن بۆ مەبەستەکانی زانستی و پزیشکی.

حەوتەم: ساڵانە سوود وەرگرتن لە رۆژی جیهانیی بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان بە ئامانجی بڵاوکردنەوەی هۆشیاریی گشتی دەربارەی مەترسییەکانی بەکارهێنانی مادده هۆشبەرەکان یان بازرگانیپێکردنی ناڕەوا پێیان یان خراپ بەکارهێنانی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان.

هەشتەم: هاندانی لێکۆڵینەوە و توێژینەوە زانستییەکان لە جۆرەها بوارەکانی بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردنی ناڕەوا بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و خراپ بەکارهێنانیان و ئەنجامدانی پێشبڕکێیەکی ساڵانە کە تیایدا پاداشتی ماددی و هاندەر و خەڵاتی نەختینە ببەخشرێت بەکەسانی براوە.

نۆیەم: پێشنیارکردنی دامەزراندن و پەرەپێدانی دامەزراوەی تەندروستیی تایبەت بە چارەسەرکردنی کەسانی ئاڵودەبوو بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و دەستەبەرکردنی پێداویستییە بنەڕەتییەکانی لە میلاکی لێهاتوو بۆ ئەم چارەسەرییە لەگەڵ ئامێر و کەرەستەی پێویست.

دەیەم: هاندانی رێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنیی پەیوەندار بە پرسەکانی بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردنی ناڕەوا بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان یان خراپ بەکارهێنانیان هەروەها کۆمەککردنیان لە رووی ماددی و مەعنەوییەوە.

یازدەم: گرێبەستکردن لەگەڵ شارەزایانی خاوەن لێهاتووی زانستی و پراکتیکی بۆ سوود وەرگرتن لێیان لە هەر بوارێك لەو بوارانەی بەشدار دەبێت لە هێنانەکایەی ئامانجەکانی ئەم یاسایە.

دوازدەم: پێکهێنانی لیژنەی تایبەتمەند لەهەر کاروبارێك لە کاروبارەکانی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان.

سێزدەم: هاندانی کادیرە پزیشکییەکان و کۆمەڵایەتییەکان بۆ کارکردن لەو دامەزراوانەی پەیوەندارن بە بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و چارەسەرکردنی کەسانی ئاڵوودەبوو بە مادده هۆشبەرەکان.

چواردەم: نوێکردنەوەی ئەو خشتانە هاوپێچی ئەم یاسایەن لە (١-١١) بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی تەندروستی ئیتیحادی بەو شێوەیەی گونجاو و رێکدەبێت لەگەڵ ئەو رێککەوتنە نێودەوڵەتییانەی لە لایەن کۆماری عێراقی فیدراڵەوە واژووکراون و پەیڕەوکراون.

ماددەی -٦-

یەکەم: لە دەزگای ئاسایش بەڕێوەبەرایەتییەك دادەمەزرێت بەناوی (بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کاروباری مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان) و ئەفسەرێك لەوانەی خاوەن شارەزایی و پسپۆڕییە سەرۆکایەتی دەکات و ئەمانەی خوارەوە لەئەستۆ دەگرێت:

أ- بەرەنگاربوونەوەی ئەو تاوانانەی ئەم یاسایە سزای لەسەر داناون و دەستگیرکردنی ئەنجامدەرانیان.

ب- گرتنی ئەو مادده هۆشبەرانە و کارتێکارە عەقلییانە و پێشینە کیماییانەی بەشێوەیەکی سەرپێچیکار بۆ حوکمەکانی ئەم یاسایە بازرگانیان پێدەکرێت.

ج- هاوکاریکردن لەگەڵ لایەنە پەیوەندارەکان لە هەرێم و کۆماری عێراق ئەوانەی تایبەتمەندن بە کاروباری مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان بەهەماهەنگیکردن لەگەڵ لیژنەی باڵا.

د- دۆکیومێنتکردنی داتای تایبەت بەو کەسە عێراقی و بیانیانەی لەسەر تاوانی بازرگانیپێکردنی نارەوا بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان حوکمدراون و بەدواداچوونی چالاکییەکانی ئێستایان بۆ خۆپاراستن لە دووبارە گەڕانەوەیان بۆ ئەنجامدانی تاوانی نوێ و گرتنەبەری ڕێوشوێنی یاسایی پێویست بۆ ئەم خۆپاراستنە.

هـ- چاودێریکردنی ئەو کەسانەی بەپێی ئەم یاسایە مۆڵەتدراون بە هاوردەکرن یان هەناردەکردن یان گواستنەوە یان دروستکردن یان بەردەستبوونی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بۆ دڵنیابوون لە پابەندبوونیان بە سنووری ئەو ڕێکسازییانەی لەم مۆڵەتانە دیارکراون و گرتنەبەری ڕێکاری یاسایی دەرهەق بە کەسانی سەرپێچیکار، و ئەو پرۆسەی چاودێریکردنەی لەم بڕگەیە دەقی لەسەرکراوە بە هەماهەنگی و بەشداربوون لەنێوان وەزارەت و سەندیکای دەرمانسازان ئەنجام دەدرێت.

و- چاودێریکردنی نێوەندەکانی گواستنەوە بۆ مسۆگەرکردنی بەکارنەهێنانی ئامرازەکانی گواستنەوە لە ئەنجامدانی ئەو تاوانانەی بەپێی ئەم یاسایە سزادراون و بەهەماهەنگی لەگەڵ لایەنە پەیوەندارەکان.

ز- ئاڵوگۆڕکردنی زانیارییەکان لەگەڵ لایەنە پەیوەندارەکان لە عێراق و وڵاتە دراوسێکان و لایەنە عەرەبی و نێودەوڵەتییە پەیوەندارەکان بە کاروباری مادده هۆشبەرەکان بۆ زانینی تۆڕەکانی بازرگانیپێکردن بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان.

ح- جێبەجێکردنی حوکمە دادگەرییەکان و فەرمانەکانی دەستگیرکردنی دەرکراو لە لایەنە عێراقییەکان ئەوانەی لە رووی یاساییەوە تەخویلکراون دەرهەق بەو تۆمەتبار و حوکمدراوانەی لە هەرێمن.

گ- جێبەجێکردنی رێککەوتننامەکانی هاوکاریی یاسایی و دادوەریی و ئاسایشی و رادەستکردنی تاوانباران لە نێوان عێراق و وڵاتانی دیکە لەوەی تایبەتە بە تۆمەتباران و حوکمدراوانی غەیرە عێراقی ئەوانەی لە هەرێم دەستگیرکراون لەسەر پرسەکانی بازرگانیپێکردن بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان یان خراپ بەکارهێنانیان ئەویش بەپێی ئەو رێسایانەی پەیرەوکراون لەم بارەوە بەهەماهەنگی لەگەڵ لایەنە ئیتیحادییە پەیوەندارەکان.

ی- هاوکاریکردن لەگەڵ وەزارەت لە چوارچێوەی ستراتیجیەتی نیشتیمانیی گشتگیر بۆ بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە وەزارەت بۆ رێکخستنی خولی راهێنان بۆ میلاکی ئاسایشی ئەم بەڕێوەبەرایەتییە گشتییە بەو شێوەیەی لێهاتوویان پەرەپێدەدات و ئەزموونیان گەشەپێدەدات لە بواری بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردنی ناڕەوا یان خراپ بەکارهێنانی کارتێکارە عەقلییەکان.

دووەم: لە هەر پارێزگایەك و ئیدارەیەکی سەربەخۆ بەڕێوەبەرایەتیەکی بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان دادەمەزرێت ودەبەسترێتەوە و بە دەزگای ئاسایش لە هەرێم.

ماددەی -٧-

یەکەم: لە وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی سەنتەرێکی شیاندنی کەسانی ئاڵوودەبوو بە بەکارهێنانی مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان دادەمەزرێت ئەوانەی بڕیاری ئازادکردنیان دەدرێت بە بڕیارێکی دادوەریی یان لە فەرمانگەی چاکسازیی یان فەرمانگەی چاکسازیی نەوجەوانان ئازاد دەکرێن بەکۆتایی پێهاتنی ماوەی حوکمەکانیان یان هێنانەدەرەوەیان لە نەخۆشخانە یان راگرتنی هامشۆکردنیان بۆ نۆرینگەی دەروونی و کۆمەڵایەتی و ئەو لیژنانەی پەیوەندارن بە بارەکانیان بڕیاری ملکەچکردنیان دەدەن بۆ پرۆگرامێکی شیاندن بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەت و کردنەوەی سەنتەری دیکە لە پارێزگاکان بەپێی پێویستی.

دووەم: ئەو سەنتەرەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە هەڵدەستێت بە لەئەستۆگرتنی پرۆگرامێکی گونجاو بۆ شیاندنی ئەوانەی بەنیازن پیشەیەکی دیارکراو فێرببن کە لەگەڵ لێهاتوویان بگونجێت و بەکاریان بخەن بەو شێوەیەی سەرچاوەی داهاتێکی گونجاویا بۆ دەستەبەر دەکات و بەدواداچوونی جێبەجێکردنی پرۆگرامەکانی چاودێریکردنی دواتری بڕیاردراو بۆیان.

سێیەم: سەنتەر بۆی هەیە بۆ جێبەجێکردنی پرۆگرامەکەی پشت ببەستێت بە پسپۆڕی دەروونی و کۆمەڵایەتی و ڕێنوێنیکاری ئاینیی لێهاتوو بۆ چارەسەرکردنی کەسانی ئالوودەبوو بە مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان.

چوارەم: سەنتەر لە ئاستی بەڕێوەبەرایەتی دەبێت و فەرمانبەرێکی خاوەن شارەزایی و پسپۆڕی سەرۆکایەتی دەکات کە ڕاژەکەی لە (١٠) دە ساڵ کەمتر نەبێت.

بەشی سێیەم

مۆڵەتدانی هاوردەکرن و هەناردەکردن و گواستنەوە و مەرجەکانی بەخشینی مۆڵەت

ماددەی -٨-

یەکەم: هاوردەکردنی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان و هەناردەکردنیان و گواستنەوەیان بە مۆڵەت یان بە ڕەزامەندی وەزیر دەبێت دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی لایەنە تایبەتمەندەکانی ئاسایش.

دووەم: مۆڵەت بۆ ماوەی یەك ساڵی شیاو بۆ نوێکردنەوە دەبەخشرێت و لە ٣١ی کانوونی یەکەمی هەموو ساڵێك کۆتایی دێت بەکارپێکردنی.

سێیەم: لەبەخشینی مۆڵەت سنووری بڕی ئەو مادده هۆشبەرە یان کارتێکارە عەقلییە یان پێشینە کیمیاییانە ڕەچاو دەکرێت کە لیژنەی باڵا ڕەزامەندیداوە لەسەر هاوردەکردنیان یان هەناردەکردنیان یان گواستنەوەیان لەو ساڵەی مۆڵەتەکەی تیادا بەخشراوە.

ماددەی -٩-

نابێت ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی هاوردە بکرێت یان هەناردە بکرێت یان بگوازرێتەوە یان بچێندرێت یان بەرهەمبهێنرێت یان دروستبکرێت یان بەخاوەنبکرێت یان بەکاربهێندرێت یان بەردەستبکرێت یان دەستپێداگرتنی بکرێت یان بفرۆشرێت یان بکڕدرێت یان رادەست بکرێت یان بازرگانی پێبکرێت یان لە رووی پزیشکییەوە سەرفبکرێت یان بەنووسینی راچێتە بدرێت یان سەودای پێبکرێت یان دەستیلێهەڵبگرن بەهەر سیفەتێك بێت یان نێوەندگیریکردن لە شتێکی ئەمانە تەنها بۆ مەبەستەکانی پزیشکی یان زانستی نەبێت و لەو حاڵەت و مەرجانەی لەم یاسایەدا دەقیان لە سەرکراوە.

ماددەی -١٠-

یەکەم: نابێت ئەو مۆڵەتەی هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان گواستنەوەی لە ماددەی (٨)ی ئەم یاسایە دەقی لەسەرکراوە ببەخشرێتە هیچ لایەنێك جگە لەم لایەنانەی خوارەوە:

أ- فەرمانگەکانی هەرێم و پەیمانگە زانستییەکان و ناوەندەکانی توێژینەوەی زانستی دانپێنراو ئەوانەی پسپۆڕییەکانیان بەکارهێنانی مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان دەخوازێت.

ب- خاوەنی کارگەکانی شیکردنەوەی کیمیایی یان پیشەسازی یان خۆراکیی یان هی دیکە ئەوانەی کارەکانیان بەکارهێنانی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی دەخوازێت.

ج- خاوەنی ئەو کارگە و شوێنانەی مۆڵەتدراون بە دروستکردنی ئەو داودەرمانانەی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی دەچێتە ناو پێکهاتەکانیان.

د- نووسینگەکانی راگەیاندنی داودەرمانیی مۆڵەتدراو.

دووەم: وەزیر بەبڕیارێکی هۆدار بۆی هەیە بەخشینی ئەو مۆڵەتە رەتبکاتەوە ئەگەر ئەو مەرجانەی لەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە لێی نەهێتەدی.

سێیەم: بڕیاری وەزیر بە رەتکردنەوە شیاوی تانەلێدان دەبێت بەپێی حوکمەکانی یاسای ئەنجومەنی شورای هەرێمی کوردستان – عێراق ی بەرکار یان هەر یاسایەکی دیکە جێگەی بگرێتەوە.

ماددەی -١١-

یەکەم: پێویستە لەسەر ئەو کەسەی مۆڵەتدراوە بە هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان گواستنەوەی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی داواکارییەك پێشکەش بکات بۆ وەزارەت تیایدا ناو و ناونیشانی کارەکەی و ناوی ئەو ماددە هۆشبەرە یان کارتێکارە عەقلییانە بخاتەڕوو کە بەنیازە هاوردەیان بکات یان هەناردەیان بکات یان بیانگوازێتەوە لەگەڵ سروشت و بڕەکانیان و ئەو مۆڵەتەی هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان گواستنەوەی پێی بەخشراوە لە حکومەتی ئەو وڵاتەی لێی هاوردەکراوە و ئەو هۆیانەی دەبنە پاساو بۆ کارەکەی و ڕێکەوتەکەی بەشێوەی نزیکەیی لەگەڵ گشت ئەو داتایانەی وەزارەت لێی داوا دەکات.

دووەم: وەزیر بۆی هەیە داواکارییەکە قەبوڵ بکات یان ڕەتبکاتەوە یان ئەو بڕەی تیایدا دیارکراوە کەمبکاتەوە لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەو مەبەست و حاڵەت و مەرجانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە.

ماددەی -١٢-

یەکەم: نابێت ئەو ماددە هۆشبەرانەی یان کارتێکارە عەقلییانەی یان پێشینە کیمیاییانەی دەگەنە هەر فەرمانگەیەکی گومرگیی رادەست بکرێن تەنها بەمۆڵەتی ڕاکێشانی نەبێت کە وەزیر یان ئەوەی رایدەسپێرێت دەری دەکات و گشت داتا پێویستەکانی لەسەر نووسرابێت.

دووەم: پێویستە لەسەر فەرمانگەکانی گومرگ لە دەروازە سنوورییەکان و فرۆکەخانەکان لە حاڵەتەکانی هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان گواستنەوە بە پێداروێشتن (ترانزێت) مۆڵەتی هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان گواستنەوە لە کەسانی پەیوەندار وەربگرن و ڕەوانەی وەزارەتی بکەنەوە و وێنەیەك لەم مۆڵەتە بپارێزرێت لەلای فەرمانگەکانی گومرگ یان فرۆکەخانە و کەسی پەیوەندار بەو مەرجەی هێنانەناوەوەی بۆ لایەنی هاوردەکراو بە پاسەوانیی گومرگیی بێت.

سێیەم: مۆڵەتەکە بەهەڵوەشاوە دادەندرێت ئەگەر لە ماوەی (٩٠) نەوەت ڕۆژ لە ڕێکەوتی دەرچوونی کاری پێ نەکرێت و وەزیر یان ئەوەی رای دەسپێرێت بۆی هەیە ئەم ماوەیە دواتر لە کاتی پێویستی بۆ ماوەیەکی هاوشێوە درێژبکاتەوە.

ماددەی -١٣-

یەکەم: نابێت ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی هاوردە بکرێت تەنها ئەگەر تۆمارکرابێت لە تۆمارنامەکانی وەزارەت لە رێکەوتی دەرچوونی مۆڵەتی هاوردەکردنەکە و شیاوبوونی بۆ بەکارهێنانی چەسپێندراو بێت و وەکیەك بێت لەگەڵ ئاکار و داتای هاتوو لە مۆڵەتی هاوردەکردن بەپێی راپۆرتێکی تاقیگەکانی چاودێریکردنی داودەرمان.

دووەم: وەزارەت رێکارەکانی دڵنیابوون لە شیاوبوون و وەکیەکی بە رێنمایی رێکدەخات کە وەزیر دەری دەکات.

ماددەی -١٤-

نابێت ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی هاوردە بکرێت یان هەناردە بکرێت یان بگوازرێتەوە لە ناو پاکێجێك کە ماددەی دیکەی تێدابێت و پێویستە ناردنی (هەتا ئەگەر نموونەش بێت) لە ناو ئەو پاکێجانە بێت کە دڵنیایی بوونی لەسەرکراوە، و پێویستە بەتەواوەتی ناوی ماددە هۆشبەرەکە یان کارتێکارە عەقلییەکەی لەسەر نووسرابێت لەگەڵ سروشت و بڕ و رێژە و رێکەوتی بەرهەمهێنانی و رێکەوتی نەمانی کاریگەرییەکەی.

ماددەی -١٥-

یەکەم: نابێت ئەو مۆڵەتەی لە ماددەی (٨)ی ئەم یاسایە دەقی لەسەرکراوە ببەخشرێتەوە ئەمانەی خوارەوە:

أ- ئەوەی حوکمدراوە لەسەر تاوانی جینایەت یان کەتنێکی ئابڕووبەر.

ب- ئەوەی حوکمدراوە بە تاوانێك لەو تاوانانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە.

دووەم: مۆڵەتەکە بە هەڵوەشاوە دادەنـدرێت ئەگەر حوکمێکی بنبڕ لەسەر خاوەنەکەی دەربچێت بەیەکێك لەو تاوانانە یان سزایانەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەرکراوە.

سـێیەم: مۆڵـەتی بازرگـانیپێکردن بـە مـاددە هۆشـبەرەکان و کارتێکـارە عەقلییـەکان و پێشـینە کیمیاییەکان نابەخشرێت تەنها بە کەسێکی دەرمانسازی مۆڵەتدراو نـەبێت یـان دروستکاری داودەرمان بێت، یان بۆ ئەو لایەنانەی لە ماددەی (١٠)ی ئەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە.

چوارەم: خاوەنی ئەو شوێنانەی مۆڵەتدراون بە بازرگانیپێکردن بە ماددە هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان یان پێشینە کیمیاییەکان بۆیان نییە شوێنەکانیان یان ئەو ماددانەی تیایاندایە بفرۆشن یان رادەستی بکەن یان دەستی لێهەڵبگرن تەنها بۆ ئەو لایەنانە نەبێت کە لە بەندی (یەکەم)ی ماددەی (١٠)ی ئەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە یان بۆ ئەو کەسانەی مۆڵەتدراون بە بازرگانیپێکردن بەو ماددانە بەپێی یاسای پیادەکردنی پیشەی دەرمانسازیی بەرکار ژمارە (٤٠)ی ساڵی ١٩٧٠ یان هەر یاسایە جێگەی بگرێتەوە، بەو مەرجەی لایەنی پەیوەندار لە وەزارەت لەم بارەیەوە ئاگادار بکرێتەوە و ئەو لایەنانەی لەم مامەڵانە بەشدارن بخرێنەڕوو.

پێنجەم: وەزیر رێنمایی دەردەکات بۆ دیاریکردنی ئەو مەرجانەی پێویستن لەو شوێنە بهێنەدی کە مۆڵـەت دەدرێـت بـۆ بازرگـانیپێکردن بـە مـاددە هۆشـبەرەکان و کارتێکـارە عەقلییـەکان و پێشـینە کیمیاییەکان.

بەشی چوارەم

نووسینی راچێتەی پزیشکی و سەرفکردنی دەرمانسازان بۆ ماددە هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان

ماددەی -١٦-

یەکەم: پزیشك بۆی نییە ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بۆ هیچ نەخۆشێك بنووسێت تەنها بەمەبەستی چارەسەرکردنی پزیشکی نەبێ و بەپێی ئەو رێنمایی و رێکسازییانەی وەزارەت لەم بارەیەوە دەریان دەکات.

دووەم: قەدەغەیە پزیشك هیچ برێك لە مادده هۆشبەرەكان یان كارتێكارەكان عەقلییەكان بۆ خۆی بنووسێت بۆ بەكارهێنانی تایبەت.

ماددەی -١٧-

تاكەكەسەكان بۆیان هەیە چارەسەری پزیشكی تایبەت بەخۆیان كە ماددەی هۆشبەر و كارتێكاری عەقلی لەخۆ دەگرێت بەردەست بكەن تەنهاوتەنها لەبەر هۆكاری تەندروستی، و لە سنووری ئەو برانەی پزیشك دەیانووسێت، و نابێت دەستی لێهەڵبگرن بۆ كەسانی دیكە لەبەر هەر هۆیەك بێت.

ماددەی -١٨-

یەكەم: كەسی دەرمانساز بۆی نییە مادده هۆشبەرەكان یان كارتێكارە عەقلییەكان سەرف بكات تەنها بەپێی راچێتەیەكی بنەمایی نووسراو لە لایەن پزیشكێكەوە نەبێت یان بەپێی پسوولەی مۆڵەتی دەركراو لە لایەن وەزارەت كە مادده هۆشبەرەكە و كارتێكارە عەقلییەكە و برەكانیان دیار دەكات.

دووەم: وەزیر بەیانێك دەردەكات بەو مەرجانەی پێویستە بهێنەدی بۆ بەدەستكەوتنی ئەو پسوولانەی مۆڵەت كە لە بەندی (یەكەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەركراوە لەگەڵ ئەو داتایانەی پێویستە هەبن و ئەو لایەنە كارگێڕییەی تایبەتمەند دەبێت بە دەركردنی و ئەو برانەی نابێت زیاتر لێیان سەرف بكرێت بۆ خاوەنی پسوولەكە.

سێیەم: نابێت پسوولەی مۆڵەت ببەخشرێتە هیچ كەسێك جگە لەمانەی خوارەوە:

أ- پزیشك.

ب- ئەو پزیشكانەی كە نەخۆشخانە و بنكە تەندروستییەكان ناویان دەهێنن ئەوانەی كە دەرمانسازیان لێ نییە.

ماددەی -١٩-

وەزیـر ڕێنمـایی دەردەکـات بـۆ دیـارکردنی ئـەو داتـا و مەرجانـەی پێویسـتە بهێنـەدی لـە نووسـینی ڕاچـێتەی پزیشـکی و پسـوولەکانی مۆڵـەت کـە بـەپێیان مـاددەی هۆشـبەر یـان کارتێکـاری عـەقلی لـە دەرمانخانـەکان سـەرف دەکرێن، و بـۆی هەیـە ئـەو مـاددە و بڕانـەی نابێـت مانگانـە زیـاتر لێیـان سـەرف بکرێت بۆ هەر نەخۆشێك دیار بكات.

ماددەی -٢٠-

بەبەیانێك کە وەزیری تەندروستی دەری دەکات ڕێگەی ئاڵوگۆڕکردنی ماددە هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە نەخۆشخانە و بنکە تەندروستییەکان و ئـەو یەکانـەی سەر بەوانـە لە کەرتی گشتی و تێکـەڵاو و تایبـەت یـان بـۆ ڕێکخراوێکـی نـاحکومی کـە خزمـەتگوزاریی و چـاودێریی تەندروسـتی دەبەخشێتە نەخۆشەکان، دیار دەکرێت.

بەشی پێنجەم

دروستکردنی ئەو گیراوە پزیشکییانەی ماددەی هۆشبەر و کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی لەخۆدەگرێت

ماددەی -٢١-

یەکەم: کارگەکانی داودەرمان بۆیان نییە ئەو گیراوە پزیشکییانە دروست بکەن کە مـاددەی هۆشـبەر یـان کارتێکـاری عـەقلی یـان پێشـینەی کیمیـایی دەچـێتە نـاو پێکهاتەکـەی تـەنها لـەدوای وەرگرتنـی ئـەو مۆڵەتە نەبێت کە لە ماددەی (٨)ی ئەم یاسایە دەقی لەسەرکراوە.

دووەم: کارگـەکانی داودەرمـان بۆیـان نییـە مـاددەی هۆشـبەر یـان کارتێکـاری عـەقلی یـان پێشـینەی کیمیـایی کـە دەسـتیان کـەوتووە بـەکاری بهێنن تـەنها لـە دروستکردنی گیراوەی پزیشکی نـەبێت بـەپێی ڕێنمایی کە وەزیر دەری دەکات.

بەشی شەشەم

ئەو رووەکانەی چاندنیان قەدەغەیە

ماددەی -٢٢-

چاندن یان هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان بەخاوەنبوون یان دەستپێداگرتن یان بەردەستبوون یان کڕین یان فرۆشتن یان گواستنەوە یان رادەستکردن یان گۆڕینەوە یان دەست لێهەڵگرتنی ئەو رووەکانە قەدەغەیە کە ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی دەقنووسکراو لە خشتەی یەکەمی هاوپێچی ئەم یاسایە دێنێتەبەرهەم لەگشت قۆناغەکانی گەشەکردنی، هەروەها تۆیەکانیشی یان گۆڕینەوە پێیان یان نێوەندگیریی لەهەر شتێکی لەم بابەتە تەنها بۆ مەبەستەکانی پزیشکی یان زانستی نەبێت و لەو حاڵەت و مەرجانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە، لەوانەش خەشخاش و ئەفیۆن و رووەکی گوش (قنب) و دەوەنە کۆکا (جنبە الکوکە) و قات و ئەو رووەکانی ئەمانە لەخۆ دەگرن و ئەوانەی لە رووی جیناتەوە هەموارکراون کە کاریگەریی هەمان ماددە هۆشبەرەکەیان هەیە.

بەشی حەوتەم

تۆمارکردنی ماددە هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان و چاودێریکردن و پشکنینیان

ماددەی -٢٣-

پێویستە لەسەر بەرپرسانی دەرمانخانەکان و ئەو شوێنانەی مۆڵەتدراون بە هاوردەکردنی ماددە هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان یان پێشینە کیمیاییەکان یان بەکارهێنانیان دەرخستەیەکی واژووکراو بەووردەکارییەوە بۆ ئەو لایەنە کارگێڕییەی وەزارەت دیاری دەکات بنێرن بەو ماددە هۆشبەرانە یان کارتێکارە عەقلییانەی وەریان گرتووە و سەرفیان کردووە و ئەوەی ماوەتەوە لە ماوەی (٧) حەوت رۆژ لە بەسەرچوونی وادەی ئەو (٩٠) نەوەت رۆژەی لە بەندی (سێیەم)ی ماددەی (١٢)ی ئەم یاسایە دەقی لەسەرکراوە بەپێی ئەو نموونانەی وەزارەت بۆ ئەم مەبەستە ئامادەیان دەکات و بەسەر دامەزراوە تەندروستییە حکومی و ناحکومییەکان و نۆڕینگەکانی پزیشکانیش پیادە دەکرێت.

ماددەی -٢٤-

یەکەم: لە وەزارەت داتابێسێك ڕێکدەخرێت تایبەت بەو کەس و دەستانەی مۆڵەتدراون بە هاوردەکردن و هەناردەکردن و گواستنەوە و دروستکردنی ماددە هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان.

دووەم: ئەو داتایانەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەرکراوە بۆ ماوەی (٢٠) بیست ساڵ لە ڕێکەوتی دوایین ئەو نووسینەی تیایدا ئەنجامدراوە، دەپارێزرێن.

سێیەم: ئەو نووسینی ڕاچێتە پزیشکییانەی لە ماددەی (١٨)ی ئەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە بۆ ماوەی (٥) پێنج ساڵ لەو ڕێکەوتی لەسەری چەسپاوە دەپارێزرێن.

ماددەی -٢٥-

یەکەم: وەزارەت پابەند دەبێت بە ئاگادارکردنەوەی لایەنی تایبەتمەند لە دەروازە سنوورییەکان و دەسەڵاتەکانی گومرگیی لە هەرێم دەربارەی سروشت و جۆر و بڕی ئەو ماددە هۆشبەرانەی دەویسترێن هاوردە بکرێن لەگەڵ ڕاسپاردنی کەسێکی دەرمانساز لەهەر دەروازەیەکی سنووری بۆ پشکنینی ئەو ماددانەی دەویسترێن هاوردە بکرێن و وەکیەککردنیان لەگەڵ مۆڵەتی هاوردەکردن و ئامادەکردنی کۆنووسێك لەم بارەیەوە کە وێنەیەکی ڕادەستی هەریەك لە لایەنی تایبەتمەند لە دەروازەکان و دەسەڵاتەکانی گومرگی لە هەرێمی وێڕای وەزارەت.

دووەم: ئەو ماددە هۆشبەرانەی بەپێی ئەو ڕێکارانەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەرکراوە وەرگیراون ڕەوانە دەکرێن بۆ کۆگاکانی داودەرمانی سەر بە وەزارەت و ئینجا ڕادەستی لایەنە هاوردەکارەکان دەکرێت.

بەشی هەشتەم

سزاکان

ماددەی -٢٦-

هەر کەسێك یەکێك لەم کردارانەی خوارەوە ئەنجام بدات ئەوا بە لەسێدارەدان یان زیندانیکردنی هەتاهەتایی سزا دەدرێت:

یەکەم: ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی هاوردە کردبێت یان هێنابێت یان هەناردە کردبێت به مەبەستی بازرگانیپێکردنی لە دەرەوەی ئەو حاڵەتانەی یاسا مۆڵەتی داوە.

دووەم: ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بەرهەمهێنابێت یان دروستی کردبێت بە مەبەستی بازرگانیپێکردنی لە دەرەوەی ئەو حاڵەتانەی یاسا مۆڵەتی داوە.

سێیەم: رووەکێکی چاندبێت کە ماددەی هۆشبەری یان کارتێکاری عەقلی لێ بەرهەمدێت یان رووەکێکی لەم رووەکانە لە هەر قۆناغێك لە قۆناغەکانی گەشەکردنی هاوردە کردبێت یان هێنابێت یان هەناردە کردبێت بەمەبەستی بازرگانیپێکردنی یان بازرگانیپێکردن بە تۆیەکانی لە دەرەوەی ئەو حاڵەتانەی یاسا مۆڵەتی داوە.

ماددەی -٢٧-

یەکەم: هەر کەسێك یەکێك لەم کردارانەی خوارەوە ئەنجام بدات ئەوا بە زیندانیکردنی هەتاهەتایی یان کاتیی و بە پێبژاردنێك کەمتر نەبێت لە (١٠,٠٠٠٠٠٠) دە ملیۆن دینار و زیاتر نەبێت لە (٣٠,٠٠٠٠٠٠) سی ملیۆن دینار سزا دەدرێت:

١. ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی هاتوو لە خشتەی ژمارە (١)ی ئەم یاسایە یان رووەکێك لەو رووەکانەی ماددەی هۆشبەری یان کارێکاری عەقلیی لێ بەرهەمدێت بەردەست بووبێت یان دەستیپێداگرتبێت یان کڕیبێت یان فرۆشتبێت یان بەخاوەنی بووبێت یان رادەستی کردبێت یان وەری گرتبێت یان گواستنەوەی بۆ کردبێت یان دەستی لێهەڵگرتبێت یان گۆڕینەوەی تێداکردبێت یان سەرفی کردبێت بەهەر سیفەتێك بێت یان نێوەندگیریی کردبێت لەهەر شتێك لەمانە، بەمەبەستی بازرگانیپێکردنی بەهەر شێوەیەك بێت ئەویش لە دەرەوەی ئەو حاڵەتانەی یاسا مۆڵەتی داوە.

٢. ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی پێشکەش کردبێت بۆ بەکارهێنان یان بەشداربووبێت یان هاندەربووبێت لەسەر بەکارهێنانی لە دەرەوەی ئەو حاڵەتانەی یاسا مۆڵەتی داوە.

٣. مۆڵەتدراوە بە بەردەستبوونی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی هاتوو لە خشتەی ژمارە (١، ٢، ٣) بۆ بەکارهێنانی لە مەبەستێکی دیارکراو بەڵام بەپێچەوانەی ئەم مەبەستە رەفتاری پێکردبێت.

٤. شوێنێکی بۆ بەکارهێنانی ماددە هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان بەڕێوەبردووە یان ئامادەکردووە یان رەخساندووە.

٥. نەوجەوانێکی گومڕاکردووە یان هەر کەسێکی دیکەی هانداوە لەسەر بەکارهێنانی ماددە هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان.

دووەم: سزا دەدرێت بە بەندکردنی توند و بە پێبژاردنێك کەمتر نەبێت لە (٥٠٠٠٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار و زیاتر نەبێت لە (١٠,٠٠٠٠٠٠) دە ملیۆن دینار هەر کەسێك:

١- ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی یان پێشینەی کیمیایی هاتوو لە خشتەکانی ژمارە (٢، ٣، ٤، ٥)ی ئەم یاسایە بەردەستکردبێت یان دەستپێداگرتبێت یان کڕیبێت یان فرۆشتبێت یان رادەستی کردبێت یان وەری گرتبێت یان گواستنەوەی بۆ کردبێت یان دەستی لێهەڵگرتبێت یان ئاڵوگۆڕی تێداکردبێت یان سەرفی کردبێت بەهەر سیفەتێك بێت یان نێوەندگیری کردبێت لە شتێك لەمانە، بە مەبەستی بازرگانیپێکردنی بەهەر شێوەیەك بێت لە دەرەوەی ئەو حاڵەتانەی یاسا مۆڵەتی داوە.

٢- بەهەمان سزای هاتوو لە بڕگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە سزا دەدرێت هەر کەسێك ماددەیەکی هۆشبەر یان کارتێکارێکی عەقلی یان پێشینەیەکی کیمیایی یان رووەکێك لەو رووەکانی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی لێبەرهەمدێت بەردەستبووبێت یان دەستی پێداگرتبێت یان کڕیبێت یان فرۆشتبێت یان بەخاوەنی بوونی بێت یان رادەستی کردبێت یان وەری گرتبێت یان گواستنەوەی بۆ کردبێت یان دەستی لێهەڵگرتبێت یان ئاڵوگۆڕی تێداکردبێت یان سەرفی کردبێت بەهەر سیفەتێك بێت یان نێوەندگیری کردبێت لەهەر شتێك لەمانە بەمەبەستی بازرگانیپێکردنی بەهەر شێوەیەك بێت لە دەرەوەی ئەو حاڵەتانەی یاسا مۆڵەتی داوە بۆ ئەو ماددانەی هاتوون لە خشتەکانی دیکەی ئەم یاسایە کە بریتیین لە (٤، ٥، ٦، ٧، ٨، ٩، ١٠)ی هاوپێچی ئەم یاسایە.

ماددەی -٢٨-

هاتنەکایەی یەکێك لەم حاڵەتانەی خوارەوە بە بارودۆخی توندکردن دادەنرێت بۆ ئەو سزایانەی لە هەردوو ماددەی (٢٦) و (٢٧)ی ئەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە:

یەکەم: گەڕانەوە بۆ تاوان، وە لە سەلماندنی گەڕانەوە بۆ تاوان گشت ئەو حوکمە دادگەرییە نیشتیمانییانە و بیانییانە رەچاو دەکرێن کە تاوانبارکردنی تێدایە بەو تاوانانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە.

دووەم: ئەگەر کەسی بکەر فەرمانبەرێك بێت یان کەسێکی راسپێردراو بێت بە راژەی گشتی ئەوانەی بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردن یان بەکارهێنانی ناڕەوا بە ماددە هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان یان چاودێریکردنی ئاڵوگۆڕکردنی یان بەردەستبوونیانیان پێ سپێردراوە.

سێیەم: ئەگەر کەسی بکەر بەشداربووبێت لە باندێکی نێودەوڵەتی یان کردارەکەی هاوکات بێت لەگەڵ تاوانێکی پێشێلکار بۆ ئاسایشی نێوخۆیی یان دەرەکی دەوڵەت.

چوارەم: ئەگەر کەسی بکەر توندوتیژی یان چەك لە ئەنجامدانی تاوانەکەی بەکاربهێنێت.

پێنجەم: ئەگەر تاوانەکە ئەنجامدرابێت لە شوێنێکی خواپەرستی یان لە دامەزراوەیەکی فێرکاریی سەربازی یان مەدەنی یان لە زیندانیخانەیەك یان گرتووخانەیەك یان شوێنێکی دەستگیرکردن یان چاکسازییەکی نەوجەوانان یان لانەیەکی لەخۆگرتنی کەسانی بێلانە و دەرۆزەکار یان بۆ چاودێریکردنی هەتیوان یان یانەیەکی وەرزشی یان دامەزراوەیەکی کۆمەڵگەی مەدەنی.

ماددەی -٢٩-

یەکەم: هەر کەسێك دەستدرێژی بکاتە سەر فەرمانبەرێك یان راسپێردراوێك بەراژەی گشتی لەوانەی هەڵدەستن بەجێبەجێکردنی یاسا یان رووبەڕوویان بووەوە بەهێز یان بەتوندوتیژی یان بەچەك لەکاتی بەجێگەیاندنی وەزیفە یان بەهۆیەوە بێت ئەوا بە زیندانیکردنی کاتیی سزا دەدرێت.

دووەم: ئەگەر یەکێك لەم حاڵەتانەی خوارەوە بێتەکایەوە ئەوا سزایەکە دەبێتە زیندانیکردنی هەتاهەتایی:

أ- ئەگەر ئەو دەستدرێژییەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە پەککەوتەبوونێکی هەمیشەیی لێ دروست بێت.

ب- ئەگەر کەسی بکەر لەو فەرمانبەرانە بێت ئەوانەی نەهێشتنی تاوان یان پاراستنی ئاسایشی گشتییان پێ راسپێردرابێت.

سێیەم: ئەگەر ئەو دەستدرێژییەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە بووە هۆی مردنی تاوانلێکراو ئەوا سزایەکە دەبێتە لەسێدارەدان.

ماددەی -٣٠-

هەر پزیشکێك راچێتەیەکی پزیشکی بنووسێت بۆ سەرفکردنی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بۆ جگە لە مەبەستەکانی چارەسەریی پزیشکی لەگەڵ پێزانینی بەم کارە ئەوا سزا دەدرێت بە بەندکردن بۆ ماوەیەك لە (٣) سێ مانگ کەمتر نەبێت و بەپێبژاردنێك لە (٣,٠٠٠٠٠٠) سێ ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٥,٠٠٠٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار زیاتر نەبێت یان بەیەکێك لەم دوو سزایە لەگەڵ قەدەغەکردنی پیادەکردنی پیشەکەی بۆ ماوەی (١) یەك ساڵ. وە هەر دەرمانسازێك هەڵبستێت بە سەرفکردنی ئەم ماددانەی بەبێ راچێتەیەکی پزیشکی بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە ئەوا هەمان سزای دەبێت.

ماددەی -٣١-

هەر کەسێك ماددەیەکی هۆشبەر یان کارتێکارێکی عەقلی یان پێشینەیەکی کیمیایی هاوردە بکات یان بەرهەم بهێنێت یان دروستی بکات یان بەردەستی بکات یان دەستی پێدابگرێت یان بکرێت یان رووەکێك لەو رووەکانەی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی لێبەرهەمدێت بچێنێت یان بیکرێت بەمەبەستی وەرگرتنی یان بەکارهێنانی کەسیی ئەوا سزا دەدرێت بە بەندکردن بۆ ماوەیەك لە (١) یەك ساڵ کەمتر نەبێت و لە (٣) سێ ساڵ زیاتر نەبێت و بەپێبژاردنێك لە (٥,٠٠٠٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠,٠٠٠٠٠٠) دە ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

ماددەی -٣٢-

یەکەم: سزا دەدرێت بەبەندکردن بۆ ماوەیەك لە (٦) شەش مانگ کەمتر نەبێت و لە (٢) دوو ساڵ زیاتر نەبێت و بەپێبژاردنێك لە (٣,٠٠٠٠٠٠) سێ ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٥,٠٠٠٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار زیاتر نەبێت هەر کەسێك:

أ- رێگە بەکەسانی دیکە بدات ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بەکاربهێنن لە شوێنێکی خۆی هەتا ئەگەر بەبێ بەرامبەریش بوو بێت.

ب- بگیرێت لەهەر شوێنێك کە ئامادەکرابێت یان رەخسێندرابێت بۆ بەکارهێنانی ماددە هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان و تیایدا بەکاردەهێندران لەگەڵ پێزانینی بەم کارە و حوکمی ئەم برگەیە پیادە ناکرێت بەسەر مێرد یان ژن یان بنەچە یان لقەکانی ئەو کەسەی ئەم شوێنەی باسکراوە ئامادەکردبێت یان رەخساندنی بۆکردبێت یان ئەوەی تیایدا نیشتەجێیە لەگەڵ رەچاوکردنی حوکمەکانی یاسای سزاکان دەربارەی بەشداریکردن و هەواڵدان لەسەر تاوانەکان.

دووەم:

أ- سزا دەدرێت بە پێبژاردنێك لە (٢,٠٠٠٠٠٠) دوو ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٥,٠٠٠٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار زیاتر نەبێت هەر کەسێك ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بەبڕی زیاد لەو بڕانەی دەرئەنجامن لە فرمیی پرۆسەکانی کێشکردن یان کەمتر لێیان بەردەست بکات یان دەستی پێداگرتبێت بەم مەرجەی جیاوازییەکان لەمانەی خوارەوە زیاتر نەبێت:

١- (١٠٪) ده لەسەد لەو بڕانەی لە یەك گرام زیاتر نین.

٢- (٥٪) پێنج لەسەد لەو بڕانەی لە یەك گرام زیاترن هەتا (٢٥) گرام بەو مەرجەی بڕی ڕێگەپێدراو لە (٢٥) ملی گرام زیاتر نەبێت.

٣- (٢٪) دوو لەسەد لەو بڕانەی لە (٢٥) گرام زیاترن.

٤- (٥٪) پێنج لەسەد لە ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلیی شل جا بڕەکەی هەر چەند بێت.

ب- لە حاڵەتی گەڕانەوە بۆ تاوان سزایەکە دەبێتە بەندکردن و پێبژاردنێك لە (٥,٠٠٠٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠,٠٠٠٠٠٠) دە ملیۆن دینار زیاتر نەبێت یان بەیەکێك لەم دوو سزایە.

سێیەم: هەر کەسێك بزانێت بە بوونی ئەو ڕووەکە هۆشبەرانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە کە لە شوێنێك چاندراین بۆ مەبەستی ناڕەوا و دەستپێشخەری نەکات بۆ هەواڵدان لەسەری ئەوا سزا دەدرێت بەو سزایەی لە بڕگەی (أ)ی بەندی (دووەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە.

ماددەی -٣٣-

یەکەم: پێویستە لەسەر دادگای تایبەتمەند بڕیاری گلدانەوەی ئەو مایە گوێزراوە و نەگوێزراوانە بدات بۆ هەر کەسێك یەکێك لەو تاوانانەی ئەنجامدابێت کە لە هەردوو ماددەی (٢٦) و (٢٧)ی ئەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە.

دووەم:

أ- پێویستە لەسەر دادگا دڵنیابێتەوە لە سەرچاوەی ڕاستەقینەی ئەو مایانەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەرکراوە و لێکۆڵینەوەکەش مایەکانی گوێزراوە و نەگوێزراوەی مێرد و ژن و منداڵەکان یان جگە لەوان کە لە ناوەوە یان دەرەوەی هەرێمی کوردستان – عێراقە دەگرێتەوە.

ب- دادگا بڕیاری دەستبەسەرداگرتنی مایەکانی تۆمەتبار و هاوسەر و منداڵەکانی یان بێجگە لەوان دەدات ئەگەر بۆی سەلمێنرا کە دەرئەنجامن بۆ ئەنجامدانی یەکێك لەو تاوانانەی لە هەردوو ماددەی (٢٦) و (٢٧)ی ئەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە.

سێیەم: بانکە عێراقییەکان یان بیانییەکان ئەوانەی لە هەرێم کار دەکەن پابەند دەبن بەوەی گشت داتایەکان بدەنە دادگای تایبەتمەند بۆ ئەوەی بزانێت چیان لەلایە لە رەسید و هەڵگیراوە و سپاردە و پشك و سەند و هەر مایەکی دیکە کە خاوەندارێتی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کەسانەی لێکۆڵینەوەیان لەگەڵدا دەکرێت لەسەر ئەو تاوانانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە لەگەڵ جێبەجێکردنی بڕیارەکانی دادگا بە گلدانەوە یان دەستبەسەرداگرتنیان.

ماددەی -٣٤-

یەکەم: لە گشت حاڵەتەکان حوکم دەدرێت بە دەستبەسەرداگرتنی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان و ئەو رووەکانەی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بەرهەمدێنن لەگەڵ ئەو کەرەستە و ئامێر و کەلوپەل و لەخۆگرتەی بەکارهاتوو و ئامرازی گواستنەوەی گیراو کە لە ئەنجامدانی تاوانەکان بەکارهاتوون ئەویش بەبێ پێشێلکردنی مافەکانی کەسانی دیکەی نیازپاك.

دووەم: گشت ئەو مادده هۆشبەر و کارتێکارە عەقلی و پێشینە کیمیاییانەی گیراون راستەوخۆ بۆ ئەو لایەنانەی تایبەتمەندن بە پاراستنیان دەنێردرێت.

سێیەم: حوکم دەدرێت بە داخستنی هەر شوێنێکی مۆڵەتدراو بە هاوردەکردن یان هەناردەکردن یان گواستنەوەی مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان یان پێشینە کیمیاییەکان یان بە بەردەستبوونیان پاڵپشت بە حوکمەکانی ماددەی (٨)ی ئەم یاسایە بۆ ماوەیەك لە یەك مانگ کەمتر نەبێت و لە (١) یەك ساڵیش زیاتر نەبێت داخستنەکەش دەبێتە مایەی قەدەغەکردنی خودی کارکردنەکە یان بازرگانیپێکردنی یان دروستکردنی لە هەمان شوێن چ بەهۆی کەسی حوکمدراوەوە بێت یان یەکێك لە تاکەکانی خێزانەکەی یان هەر کەسێکی دیکە کە کەسی حوکمدراو شوێنەکەی بەکرێ پێدابێت یان دەستی لێهەڵگرتبێت بۆی لەدوای روودانی تاوانەکە و قەدەغەکردنەکەش خاوەن شوێنەکە یان هەر کەسێك مافی عەینی بەسەرداهەبێت ناگرێتەوە ئەگەر پەیوەندی بە تاوانەکەوە نەبێت.

چوارەم: پێویستە لەسەر دادگا سەرباری ئەو سزایانەی لەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە حوکم بدات بە بێبەشکردنی کەسی حوکمدراو لە پیادەکردنی کارەکەی بۆ ماوەیەك لە (١) یەك ساڵ زیاتر نەبێت وە

ئەگەر گەڕاوە بۆ هەمان تاوان لە ماوەی ئەو (٥) پێنج ساڵەی دەکەوێتە دوای دەرچوونی حوکمی کۆتایی قەدەغەکردنەکەی، ئەوا دادگا بۆی هەیە فەرمان بکات بە قەدەغەکردنی بۆ ماوەیەك لە (٣) سێ ساڵ زیاتر نەبێت و قەدەغەکردنەکەش لە ڕێکەوتی کۆتایی هاتنی جێبەجێکردنی سزایەکەی یان کۆتاییهاتنی لەبەر هەر هۆیەك بێت، دەست پێدەکات.

پێنجەم: دادگا بۆی هەیە بڕیار بدات بە بڵاوکردنەوەی پووختەی حوکمی کۆتایی دەرکراو بە زیندانیکردن یان بەندکردن لە یەکێك لەو تاوانانەی لەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە لەسەر تێچووی کەسی حوکمدراو لە ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە.

شەشەم: دەستکردن (الشروع) بەئەنجامدانی هەر تاوانێك لەو تاوانانەی لەم یاسایە سزادراون ئەوا بە سزای تاوانی تەواو سزا دەدرێت هەروەها بەشداریکردن لە تاوان چ بە هاندان بێت یان ڕێککەوتن یان یارمەتیدان یان هەر شێوەیەکی دیکەی بەشداریکردن ئەوا بە سزای بکەری تاوانەکە سزا دەدرێت.

ماددەی -٣٥-

یەکەم: نابێت ئەوانەی تۆمەتبارن بەو تاوانانەی لە ماددەکانی (٢٧) و (٢٨) و (٣٠)ی ئەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە بە دەستەبەری ئازاد بکرێن تاوەکو دەعوایەکە تێڕوانینی بۆ دەکرێت.

دووەم: ئەو تاوانانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە لەو تاوانانە دادەنرێن کە پێویستن بۆ ڕادەستکردنەوەی تاوانباران بەپێی یاسا.

سێیەم: ئەو تاوانانەی لە هەردوو ماددەی (٢٦) و (٢٧) ئەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە بە تاوانی ئابڕووبەر دادەنرێن.

ماددەی -٣٦-

یەکەم: هەر کەسێك لەنێو تاوانبارەکان دەستپێشخەری بکات بە هەواڵدان بە دەسەڵاتە گشتییەکان لەسەر تاوانەکە بەر لە ئەنجامدانی و پێش هەڵسانی دەسەڵاتەکان بە گەڕان و بەدواگەڕانی ئەنجامدەرانی و زانینی بکەرەکانی دیکە، ئەوا لەو سزایانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە دەبووردرێت، بەڵام ئەگەر

هەواڵدانەکە لەدوای هەڵسانی دەسەڵاتەکان بێت بەمە ئەوا لە سزاکە نابوردرێت تەنها ئەگەر هەواڵدانەکەی گرتنی ئەو تاوانبارانەی ئاسان کردبێت.

دووەم: بە پاساوێکی سووککار دادەندرێت بۆ ئەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە هەر هەواڵدانێك بە دەسەڵاتە گشتییەکان لەسەر تاوانەکە لە کاتی لێکۆڵینەوە یان دادگاییکردن ئەگەر هەواڵدانەکە ببێتە مایەی گرتنی تاوانباران یان ئاشکراکردنی کەسانێك بەشدارییان کردبێت لە تاوانەکە و پەیوەندییان هەبێت بە باندی تاوانکاریی نێوخۆیی یان نێودەوڵەتییەوە.

ماددەی -٣٧-

حوکمەکانی یاسای سزاکانی بەرکار ژمارە (١١١)ی ساڵی ١٩٦٩ یان هەر یاسایەکی دیکە جێگەی بگرێتەوە پیادە دەکرێت بەسەر هەر تاوانێك یان سەرپێچییێك کە لەم یاسایەدا نەهاتووە.

بەشی نۆیەم

رێوشوێنەکانی چارەسەرکردنی کەسانی ئاڵوودەبوو

ماددەی -٣٨-

یەکەم: دادگا لەجیاتی سەپاندنی ئەو سزایەی لە ماددەی (٣٢)ی ئەم یاسایە دەقی لەسەرکراوە بۆی هەیە بڕیار بدات بەوەی گونجاوە لەمانەی خوارەوە:

أ- دانانی ئەو کەسەی دەسەلێنرێت ئاڵوودەی ماددەی هۆشبەرە یان کارتێکاری عەقلییە لە یەکێك لەو دامەزراوە تەندروستییانەی بۆ ئەم مەبەستە دروست دەکرێن بۆ ئەوەی تیایدا چارەسەر بکرێت تاوەکو لیژنەی تایبەتمەند بە لێکۆڵینەوەی حاڵەتی ئەو کەسەی لەوێ دانراوە راپۆرتێك دەربارەی حاڵەتەکەی بۆ دادگا بەرز دەکاتەوە بۆ ئەوەی بڕیاری ئازادکردنی بدات یان درێژە بدات بە مانەوەی بۆ ماوەیەك یان چەند ماوەیەکی دیکە.

ب- ئەوەی دەسەلمێنرێت ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بەکاردەهێنێت پابەند بکات بە سەردانیکردنی نۆرینگەیەکی (دەروونی – کۆمەلآیەتی) کە بۆ ئەم مەبەستە دروست دەکرێت، هەفتانە یەکجار یان دووجار بۆ پارمەتیدانی لەسەر دەربازبوون لە بەکارهێنانی تاوەکو پزیشکی راسپێردراو بە پارمەتیدانی راپۆرتێك دەربارەی حاڵەتەکەی بۆ دادگا بەرز دەکاتەوە بۆ ئەوەی بڕیار بدات بە راگرتنی سەردانیکردنی یان درێژەپێدانی بۆ ماوەیەك یان چەند ماوەی دیکە، و نابێت بەرزکردنەوەی ئەم راپۆرتە لە (٩٠) نەوەت رۆژ دوابکەوێت لە رێکەوتی دەستکردنی نەخۆش بە سەردانیکرنی ئەم نۆرینگەیە.

ج- پابەندکردنی ئەوەی بڕیاری ئازادکردنی دەردەچێت لە دامەزراوەی تەندروستی کە سەردانی نۆرینگەیەکی (دروونی – کۆمەلآیەتی) بکات.

دووەم: لە وەزارەت لیژنەی پزیشکی پسپۆڕ پێکدەهێنرێت بۆ کارکردن لەسەر جێبەجێکردنی ئەو رێکارانەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەرکراوە و ئەرکی ئەو لیژنانە بە رێنمایی دیار دەکرێت کە وەزیر دەری دەکات.

سێیەم: ئەگەر کەسی حوکمدراو ئەو چارەسەرییەی لەم ماددەیە بۆی بڕیاردراوە رەتبکاتەوە ئەوا دادگا بۆی هەیە لە شوێنی بەندکردن دایبنێت بۆ ئەو ماوەیەی لە ماددەی (٣٢)ی ئەم یاسایە دەقی لەسەرکراوە.

ماددەی -٣٩-

یەکەم: ئەو کەسەی ماددەی هۆشبەر یان کارتێکاری عەقلی بەکاردەهێنێت کە لەخۆیەوە دێتەپێش بۆ چارەسەرکردن لە نەخۆشخانەی تایبەت بە چارەسەرکردنی کەسانی ئالوودەبوو ئەوا دەعوای تاوانکاریی لەسەر ئەنجام نادرێت.

دووەم:

أ- ئەو نەخۆشەی حوکمەکانی بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەیگرێتەوە لەژێر تێبینیکردن دادەندرێت لە دامەزراوەی تەندروستی بۆ ماوەیەك لە (٣٠) سی رۆژ زیاتر نەبێت.

ب- ئەگەر بۆ دامەزراوەی تەندروستی سەلمێنرا کە نەخۆشەکە ئالوودەیە و پێویستی بە چارەسەری هەیە ئەوا بۆی هەیە بۆ ماوەیەك لە (٩٠) نەوەت رۆژ زیاتر نەبێت بیهێڵێتەوە.

ج- دامەزراوەی تەندروستی ماوەی مانەوەی نەخۆش تیایدا بۆ ماوەی (١٨٠) سەد و هەشتا رۆژ درێژ دەکاتەوە ئەگەر بۆی دەرکەوت پێویستی چارەسەرکردنی ئەمە پێویست دەکات.

سێیەم: لیژنەی پزیشکیی تایبەتمەند بۆی هەیە ئەوەی بڕیاری دەرچوواندنیان لە دامەزراوەی تەندروستی دەدرێت پابەند بکات بە سەردانیکرنی نۆرینگەی دەروونی کۆمەڵایەتی بەو مەرجەی پزیشکی چارەسەرکار راپۆرتەکەی بۆ لیژنە بەرز بکاتەوە بۆ ئەوەی بڕیار بدات بە راگرتنی سەردانیکردنی نۆرینگەی باسکراو یان بەردەوامبوونی.

چوارەم: لە کاتی پابەند نەبوونی نەخۆش بە پرۆگرامی چارەسەری لە لای دامەزراوەی تەندروستی ئەوا دامەزراوەی تەندروستی یان نۆرینگەی بەگوێرەی حاڵەتەکە دادگای تایبەتمەند لەم بارەیەوە ئاگادار دەکاتەوە بۆ گرتنەبەری رێکاری یاسایی دەرهەقی بەپێی ماددەی (٣٢)ی ئەم یاسایە.

ماددەی -٤٠-

نهێنی ئەو کەسانەی لە حاڵەتی ئالوودەبوون بە مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان چارەسەر دەکرێن رەچاو دەکرێت.

بەشی دەیەم

حوکمە گشتی و کۆتاییەکان

ماددەی -٤١-

یەکەم: لیژنەیەك پێکدەهێنرێت بە سەرۆکایەتی دادوەرێکی پۆلینکراوی یەکەم کە ئەنجومەنی دادوەریی لە هەرێم دەستنیشانی دەکات، لەگەڵ ئەندامێتی نوێنەری ئەم لایەنانەی خوارەوە:

أ- دیوانی ئەنجومەنی وەزیران.

ب- بەڕێوەبەرایەتیی گشتی بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان.

ج- بەڕێوەبەرایەتیی گومرگەکان.

د- پەیمانگەی پزیشکیی دادیی لە هەرێم.

هـ- لیژنەی باڵا.

و- ئاژانسی پاراستن و زانیاری.

دووەم: ئەو لیژنەیەی لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە هەڵدەستێت بە لەئەستۆ گرتنی ئەرکی بەدواداچوون و سەرپەرشتیکردنی گرتن و پشکنین و پاراستن و عەمبارکردن و لەناوبردنی مادده هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان یان پێشینە کیمیاییەکان لە فەرمانگەی پزیشکیی دادیی ئەوانەی حوکمی دەستبەسەرداگرتیان دراوە.

سێیەم: کاری ئەو لیژنەیەی لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە بە ڕێنمایی ڕێکدەخرێت کە سەرۆکی لیژنەی باڵا دەری دەکات.

ماددەی -٤٢-

یەکەم: هەر یەکێك لەمانەی خوارەوە بە ئەندامی بەرزەفتەکردنی دادگەریی دادەنرێت بۆ پیادەکرنی دەسەڵاتەکانی بەدواگەڕان لەو تاوانانەی لەم یاسایەدا سزایان بۆ داندراوە لەگەڵ کۆکردنەوەی ئەو بەڵگانەی پەیوەندارن پێیانەوە:

أ- ئەفسەران و کارمەندانی هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ.

ب- ئەفسەران و کارمەندانی پاسەوانی سنوورەکان.

ج- فەرمانبەرانی گومرگ و فرۆکەخانە و بازارە ئازادەکان و پۆست.

د- فەرمانبەرانی وەزارەتی کشتوکاڵ ئەوانەی تەخویلکراون.

هـ- فەرمانبەرانی وەزارەت لەوانەی خاوەن پیشەی پزیشکین و ئەوانەی دیکە کە وەزیر بۆ چاودێریکردنی جێبەجێکردنی ئەم یاسایە دایاندەنێت.

دووەم: هەر یەکێك لەوانەی لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەرکراوە پابەند دەبێت بە پیادەکردنی حوکمەکانی یاسای بنەماکانی دادگەرییە تاوانکارییەکان ژمارە (٢٣)ی ساڵی ١٩٧١.

سێیەم: فەرمانبەرانی وەزارەتی کشتوکاڵ ئەوانەی راسپێردراون بە جێبەجێکردنی ئەوەی تایبەتە بە وەزارەتەکەیان لەم یاسایە تەخویل دەکرێن بە هەڵکەندنی ئەو چێندراوانەی قەدەغەنە بەپێی حوکمەکانی و کۆکردنەوەیان لەگەڵ پەلك و رەگەکانیان لەسەر تێچووی خاوەنەکانیان و لە کۆگاکانی وەزارەتی کشتوکاڵ دەپارێزرێن تا ئەو کاتەی بەشێوەیەکی کۆتایی دەعوایەکە لە لایەن دادگای تایبەتمەندەوە یەکلایی دەکرێتەوە لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی ئەمانەی خوارەوە:

أ- ئەو رێکارەی فەرمانبەرانی وەزارەتی کشتوکاڵ پێی هەڵدەستن وەك دەزگاکانی بەرزەفتەکردنی دادگەریی بە ئاگاداربوونی لایەنە دادوەرییە تایبەتمەندەکانەوە بێت.

ب- هەڵکەندنی چێندراوە قەدەغەکراوەکان بە هەماهەنگی بێت لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتیی گشتی کاروباری مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و هەروەها کۆنووسەکانی پشکنین و لێکۆڵینەوە بداتە لیژنەی پێکهێنراو بەپێی ماددەی (٤١)ی ئەم یاسایە، و عەمبارکردنەکەش لە ژووری توندوتۆڵ بێت کە بۆ ئەم مەبەستە ئامادەکراوە، یان لەناوبردنی بەپێی رێنمایی کە وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو دەری دەکات.

ماددەی -٤٣-

یەکەم: ئەو لایەنەی مادده هۆشبەرەکانی گرتووە بەهەموو جۆرەکانیەوە بڕی (١,٠٠٠٠٠٠) یەك ملیۆن دیناری پێ دەبەخشرێت بەرامبەر بە هەر یەك کیلۆگرامێکی دەستبەسەرداگیراو.

دووەم: ئەو بڕە پارەیەی لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە دووهێندە دەکرێت لە حاڵەتی دەستگیرکردنی ئەو تۆمەتبارە قاچاخچییەی مادده هۆشبەرەکانیشی بەردەستە.

سێیەم: پاداشتێك بەرێژەی (٤٠٪) چل لە سەدی بەهای ئەو پاداشتانەی لە هەردوو بڕگەی (یەکەم) و (دووەم)ی ئەم ماددەیە دەقیان لەسەرکراوە دەبەخشرێتە ئەو کەسانەی هەواڵدەدەن لەسەر تاوانەکانی

بازرگـانیپێکردن بـە مـاددە هۆشـبەرەکان ئەگـەر هەواڵدانەکـە بـووە هـۆی ئاشـکراکردنی تاوانەکـە و دەستگیرکردنی تاوانباران.

چوارەم: ئەو پاداشتەی لە بڕگەکانی (یەکەم) و (دووەم) و (سێیەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە رادەستی ئەو کەسانە دەکرێت کە دەیانگرێتەوە لە رێگەی دەزگای ئاسایش و میکانیزمی خەرجکردنیشی بە رێنمایی دیار دەکرێت کە وەزیری دارایی دەری دەکات.

ماددەی -٤٤-

جێگری سەرۆکی دەزگای ئاسایش بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزیر و وەزیری دارایی بۆی هەیە پاڵپشت بـە مۆڵـەتی دادوەری لێکۆڵینـەوە شـێوازی رادەسـتکردنی چـاودێریکراوی مـاددە هۆشـبەرەکان و کارتێکـارە عەقلییەکان و پێشینە کیمیاییەکان بەکاربهێنێت بەمەبەستی ئاشکراکردنی باندەکانی تاوانکاری ئەوانـەی مامەڵە بەم ماددانە دەکەن.

ماددەی -٤٥-

پاداشـتی ئـەو لیژنەیـەی لـە بەنـدی (یەکـەم)ی مـاددەی (٤١) و بەنـدی (دووەم)ی مـاددەی (٣٨)ی ئـەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە بەرێنمایی رێکدەخرێت کە وەزیر دەری دەکات.

ماددەی -٤٦-

رسوماتی ئەو مۆڵەتانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە بەپێی خشتەکانی رسومات ی ژمـارە یـازدەم دەبێت کە هاوپێچی ئەم یاسایەیە.

ماددەی -٤٧-

یەکەم: لە ماوەی دوو ساڵ لە ڕێکەوتی بەرکاربوونی ئەم یاسایە وەزارەت هەڵدەستێت بەمانەی خوارەوە:

أ- دامەزراندن و پەرەپێدانی یەکەی چارەسەریی تایبەت بە چارەسەرکردنی کەسانی ئاڵوودەبوو بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە چوارچێوەی دامەزراوە تەندروستییەکان.

ب- دابینکردنی نۆرینگەی دەروونی – کۆمەڵایەتی بۆ چارەسەرکردنی کەسانی بەکارهێنەر بۆ مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و ئەوانەی ئاڵوودەیانن.

جـ- شیاندن و راهێنانی میلاك لەوانەی پزیشك و دەرمانساز و فەرمانبەرن و هاندانیان لە رووی ماددی و مەعنەوییەوە بۆ چارەسەرکردنی کەسانی ئاڵوودەبووی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان و ئەوانەی بەکاریان دەهێنن بۆ ئەوەی تەواوی شیاوی تەندروستی خۆیان لە رووی جەستە و عەقل و کۆمەڵایەتییەوە بەدەست بهێننەوە.

دووەم: وەزارەت بەهاوکاری لەگەڵ وەزارەت و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی هەڵدەستێت بە دانان و جێبەجێکردنی پلان وپرۆگرامی پێویست بۆ هۆشیارکردنەوەی خەڵکی دەربارەی مەترسییەکانی بازرگانیپێکردن یان خراپ بەکارهێنانی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان بەپێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە لەسەر تەندروستی تاکە کەسەکان و ئاسایشی کۆمەڵگە و لەسەر مافەکانی مرۆڤ و ئازادییە بنەڕەتییەکانی و گرتنەبەری ڕێکار بۆ ئاهەنگێڕانی ساڵانە لە رۆژی جیهانیی بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان.

ماددەی -٤٨-

یەکەم: سندوقێك دادەمەزرێت بۆ ئەوەی ئەو بڕە پارانەی لەو پێبژاردنانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەرکراوە لەگەڵ فرۆشتنی ئەو مایانەی بەپێی ئەم یاسایە دەستیان بەسەردادەگیرێت، تیایدا سپاردە بکرێت.

دووەم: ئەو سندوقەی لە بەندی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە دەقی لەسەرکراوە تەرخان دەکرێت بۆ پارەدارکردنی ئەو دامەزراوە تەندروستییانەی لە ماددەی (٣٨)ی ئەم یاسایە دەقیان لەسەرکراوە.

سێیەم: لیژنەی باڵا بەڕێوەبردنی سندوق لە ئەستۆ دەگرێت.

چوارەم: وەزیر بەهاوبەشی لەگەڵ وەزیری دارایی ڕێنمایی تایبەت بە بەڕێوەبردنی ئەم سندوقە دەردەکات.

ماددەی -٤٩-

وەزیر بۆی هەیە ئەمانەی خوارەوە دەربکات:

یەکەم: ڕێنمایی بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

دووەم: بەیانێك کە هەموارکردنی خشتەکانی هاوپێچ بەم یاسایە لەخۆ بگرێت، جگە لە خشتەی یازدەمی تایبەت بە رسومات، ئەویش بە رەشکردنەوە یان زێدەکردن یان گۆڕینی ڕێژەکانی هاتوو تیایاندا بەو شێوەیەی دەگونجێت لەگەڵ هەموارکردنی خشتەکانی هاوپێچ بە ڕێککەوتننامەی تاکانەی ساڵی ١٩٦١ و هەموارەکانی، و ڕێککەوتننامەی کارتێکارە عەقلییەکان ی ساڵی ١٩٧١ و هەموارەکانی و ڕێککەوتننامەی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیپێکردنی ناڕەوا بە ماددە هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان ی ساڵی ١٩٨٨ و هەموارەکانی یان بەو شێوەیەی دەگونجێت لەگەڵ دەرئەنجامی ئەو لێکۆڵینەوانەی وەزارەت پێیان هەڵدەستێت یان پەیڕەویان دەکات بەسەر ماددە هۆشبەرەکان یان کارتێکارە عەقلییەکان بەو مەرجەی بەیانەکە لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) بڵاوبکرێتەوە.

ماددەی -٥٠-

یاسای ماددە هۆشبەرەکان ی ژمارە (٦٨)ی ساڵی ١٩٦٥ کاری پێناکرێت و ئەو پێڕەو و ڕێنمایی و بەیانانەی بەپێی ئەو یاسایە دەرچوون بە بەرکاری دەمێننەوە بەو شێوەیەی ناکۆك نەبێت لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە تاوەکو هەڵدەوەشێندرێنەوە یان دەرچوونی ئەوەی جێگەیان دەگرێتەوە.

ماددەی -٥١-

ئەم یاسایە لەدوای بەسەرچوونی ماوەی (٩٠) نەوەت رۆژ لە رێکەوتی بلاوکردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) جێبەجێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچوواندن

بەلەبەرچاوگرتنی پەسەندکردنی کۆماری عێراقی فیدراڵ و ئەندامبوونی لە چەندین پەیماننامەی نێودەوڵەتی پەیوەندار بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان، و بەمەبەستی رووبەڕووبوونەوەی بڵاوبوونەوەی بازرگانیپێکردنی ناڕەوا بە مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکان لە هەرێمی کوردستان، و لە پێناو لەناوبردنی باندەکانی تاوانکاریی ئەوانەی کاردەکەن لەسەر گومڕاکردنی هەندێك چینی گەل و هاندانیان لەسەر بەکارهێنانی ئەم ماددانە، کە ئەمەش هەڕەشەیەکی ترسناکە لەسەر تەندروستی مرۆڤ و خۆشگوزەرانییان و زیان دەگەینێت بە بنەماکانی ئابوریی و کۆمەلایەتی و رۆشنبیریی و رەوشت لەناو کۆمەڵگەدا، و بەمەبەستی پەیڕەوکردنی رێسای زانستیانە لە چارەسەرکردنی ئەو کەسانەی ئالوودەی مادده هۆشبەرەکان و کارتێکارە عەقلییەکانن، و بۆ پتەوکردنی هاوکاریی نێودەوڵەتی لەم بوارە، و بە مەبەستی رێگەنەدان بە چاندنی مادده هۆشبەرەکان یان ئەو رووەکانەی کارتێکاری عەقلییان لێ دەردەهێندرێت یان سنووردار کردنیان وەك ئافاتێکی مەترسیدار کە هەڕەشە لە قەوارەی کۆمەڵگە دەکات و دانانی سزای چاوشکێن بۆ ئەو کەسانەی دەیانچێنن یان بازرگانیان پێوە دەکەن،

ئەم یاسایە دەرچووێندرا.

خشتەكانی مادده هۆشبەرەكان

خشتەی یەكەم

ریزبەند	ناوی ماددەی هۆشبەر	ناوی كیمایی/ ئاكار
١	ئەسیتۆرفین	ACETORPHINE ٣-O-acetyltetrahydro-٧ α-(١-hydroxy-١-methylbutyl)-٦,١٤-endo- Ethenooripavine (derivative of thebaine)
٢	ئەسیتیل – ئەلفا – میتیل فنتانیل	ACETYL-ALPHA-METHYLFENTANYL N-[١-(α-methylphenethyl)-٤-piperidyl] acetanilide
٣	ئەسیتیل میتادۆل	ACETYLMETHADOL acetoxy-٦-dimethylamino-٤,٤-diphenylheptane
٤	فنتانیل	ALFENTANIL N-[١-[٢-(٤-ethyl-٤,٥-dihydro-٥-oxo-١H-tetrazol-١-yl)ethyl]-٤-(methoxymethyl)-٤-piperidinyl]-N-phenylpropanamide
٥	ئەلیپرۆدین	ALLYLPRODINE ٣-allyl-١-methyl-٤-phenyl-٤-propionoxypiperidine
٦	ئەلفاسیتیل میتادۆل	ALPHACETYLMETHADOL A-٣-αcetoxy-٦-dimethylamino-٤,٤-diphenylheptane
٧	ئەلفامیبرۆدین	ALPHAMEPRODINE α-٣-ethyl-١-methyl-٤-phenyl-٤-propionoxypiperidine

ALPHAMETHADOL α-٦-dimethylamino-٤,٤-diphenyl-٣-heptanol	ئەلفامیتادۆل	٨
ALPHA-METHYLFENTANYL N-[١-(α-methylphenethyl)-٤-piperidyl] propionanilide	ئەلفا – میتیل فنتانیل	٩
ALPHA-METHYLTHIOFENTANYL N-[١-[١-methyl-٢-(٢-thienyl)ethyl]-٤-piperidyl]propionanilide	ئەلفا – میتیل تیۆفنتانیل	١٠
ALPHAPRODINE α-١,٣- dimethyl-٤-phenyl-٤-propionoxypiperidine	ئەلفابرۆدین	١١
ANILERIDINE ١-p-aminophenethyl-٤-phenylpiperidine-٤-carboxylic acid ethyl Ester	ئەنیلیریدین	١٢
BENZETHIDINE ١-(٢-benzyloxyethyl)-٤- phenylpiperidine-٤-carboxylic acid ethyl Ester	بەنزیتیدین	١٣
BENZYLMORPHINE ٣-benzylmorphine	بەنزیل مۆرفین	١٤
BETACETYLMETHADOL β-٣- acetoxy-٦-dimethylamino-٤,٤-diphenylheptane	بێتاسیتیل میتادۆل	١٥
BETA-HYDROXYFENTANYL N-[١-(β-hydroxyphenethyl)-٤-piperidyl] propionanilide	بێتا – هایدرۆکسی فنتانیل	١٦

BETA-HYDROXY-٣- METHYLFENTANYL N-[١-(β- hydroxyphenethyl)-٣-methyl-٤- piperidyl] propionanilide	بێتا – هایدرۆكسی – ٣-٣ میتیل فنتانیل	١٧
BETAMEPRODINE β-٣-ethyl-١-methyl-٤-phenyl-٤-propionoxypiperidine	بێتامیپرۆدین	١٨
BETAMETHADOL β-٦- dimethylamino-٤,٤-diphenyl-٣-heptanol	بێتامیتادۆل	١٩
BETAPRODINE β-١,٣- dimethyl-٤-phenyl-٤-propionoxypiperidine	بێتابرۆدین	٢٠
BEZITRAMIDE ١-(٣-cyano-٣,٣-diphenylpropyl)-٤-(٢-oxo-٣-propionyl-١- benzimidazolinyl) piperidine	بێزیترامید	٢١
CANNABIS and CANNABIS RESIN and EXTRACTS and TINCTURES OF CANNABIS the flowering or fruiting tops of the cannabis plant (resin not extracted) the separated resin , crude or purified, obtained from the cannabis Plant	ڕووەكی قەنب و ڕاتینگی قەنب و هەڵێنجاو و بۆیەكانی قەنب	٢٢
CLONITAZENE ٢- (p-chlorobenzyl)-١-diethylaminoethyl-٥- nitrobenzimidazole	كلۆنیتازین	٢٣

COCA LEAF The leaf of the coca bush (plant material) except aleaf from which all ecgonine, cocaine and any other ecgonine alkaloids have been Removed	گەڵاى كۆكا	٢٤
COCAINE Methyl ester of benzoylecgonine (an alkaloid found in coca leaves or prepared by synthesis from ecgonine)	كۆكايين	٢٥
CODOXIME Dihydrocodeinone-٦-carboxymethyloxime(derivate of morphine)	كۆدۆكسيم	٢٦
CONCENTRATE OF POPPY STRAW The material arising when poppy straw has entered into a process for the concentration of its alkaloids when such material is made available in trade, (poppy straw : all parts (except the seeds) of the opium , after mowing)	چڕكراوى پووشى خشخاش	٢٧
DESOMORPHINE Dihydrodesoxymorphine (derivative of morphine)	ديسۆمۆرفين	٢٨
DEXTROMORAMIDE (+)-٤- [٢-methyl-٤-oxo-٣,٣-diphenyl-٤-(١- pyrrolidinyl)	دێكسترۆمۆراميد	٢٩

butyl]morpholine		
DIAMPROMIDE N-[٢-(methylphenethylamino)-propyl] propionanilide	دووەمی ئەمبرۆمید	٣٠
DIETHYLTHIAMBUTENE ٣- diethylamino -١,١-di-(٢'- thienyl)-١- butene	دووەمی ئیتیل تیامبۆتین	٣١
DIFENOXIN ١-(٣-cyano-٣,٣-diphenylpropyl)-٤- phenylisonipecotic acid	دووەمی فینۆکسین	٣٢
DIHYDROETORPHINE ٧,٨- dihydro- ٧α– [١-(R)- hydroxy-١-methyl butyl] -٦,١٤-endo- Ethanotetrahydrooripavine(derivative of etorphine)	دووەمی هایدرۆایترۆفین	٣٣
DIHYDROMORPHINE (derivative of morphine)	دووەمی هایدرۆمۆرفین	٣٤
DIMENOXADOL ٢-dimethylaminoethyl-١- ethoxy-١,١-diphenylacetate	دووەمی مینۆکسادۆل	٣٥
DIMEPHEPTANOL ٦- dimethylamino-٤,٤-diphenyl-٣- heptanol	دووەمی میفبتانۆل	٣٦
DIMETHYLTHIAMBUTENE ٣-dimethyl amino-١,١-di-(٢'-thienyl)-١-butene	دووەمی میتیل تیامبۆتین	٣٧
DIOXAPHETYL BUTYRATE Ethyl-٤-morpholino-٢,٢-diphenylbutyrate	دوووەمی بۆتیراتی ئۆکسافتیل	٣٨
DIPHENOXYLATE ١-(٣- Cyano -٣,٣-diphenylpropyl)-٤-phenylpiperidine-٤-	دووەمی فینۆکسیلات	٣٩

carboxylic acid ethyl ester		
DIPIPANONE ٤,٤-diphenyl -٦- piperidine -٣- heptanone	دووەمی پیپانۆن	٤٠
DROTEBANOL ٣,٤-dimethoxy-١٧-methylmorphinan -٦β, ١٤ – diol	درۆتیپانۆل	٤١
ECGONINE Its esters and derivatives which are convertible to ecgonine and Cocaine	ئێكگۆنین	٤٢
ETHYL METHYL THIAMBUTENE ٣-ethyl methylamino- ١,١-di-(٢'-thienyl)-١-butene	ئیتیل میتیل تیامبۆتین	٤٣
ETONITAZENE ١-diethylaminoethyl-٢-p-ethoxybenzyl-٥-nitrobenzimidazole	ئیتۆنیتازین	٤٤
ETORPHINE Tetrahydro-٧α-(١-hydroxy -١-methylbutyl)-٦,١٤-endo- ethenooripavine (derivative of thebaine)	ئیتۆرفین	٤٥
ETOXERIDINE ١-[٢-(٢-hydroxyethoxy)-ethyl]-٤-phenylpiperidine-٤-carboxylic acid Ethyl ester	ئیتۆكسیریدین	٤٦
FENTANYL ١-phenethyl -٤-N-propionylanilinopiperidine	فنتانیل	٤٧

FURETHIDINE ١-(٢-tetrahydrofurfuryloxyethyl)-٤-phenylpiperidine-٤-carboxylic acid Ethyl ester	فۆریتیدین	٤٨
HEROIN Diacetylmorohine (derivative of morphine)	هێرۆین	٤٩
HYDROCODONE dihydrocodeinone (derivative of morphine)	هایدرۆکۆدۆن	٥٠
HYDROMORPHINOL ١٤-hydroxydihydromorphine (derivative of morphine)	هادیرۆمۆرفینۆل	٥١
HYDROMORPHONE Dihydromorphinone(derivative of morphine)	هایدرۆمۆرفۆن	٥٢
HYDROXYPETHIDINE ٤-M- hydroxyphenyl-١-methylpiperidine -٤-carboxylic acid ethyl Ester	هایدرۆکسی بیتیدین	٥٣
ISOMETHADONE ٦-dimethylamino-٥- methyl-٤,٤-diphenyl-٣-hexanone	ئایسۆمیتادۆن	٥٤
KETOBEMIDONE ٤-M-hydroxyphenyl-١-methyl-٤-propionylpiperidine	کیتۆپیمیدۆن	٥٥
LEVOMETHORPHAN (-)-٣-methoxy-N-methylmorphinan	لیفۆمیتۆرفان	٥٦

LEVOMORAMIDE (-)-٤-[٢-methyl-٤-oxo-٣,٣-diphenyl-٤-(١-pyrrolidinyl)butyl] Morpholine	ليفۆمۆراميد	٥٧
LEVOPHENACYLMORPHAN (-)-٣-hydroxy-N-phenacylmorphinan	ليفۆ فيناسيل مۆرفان	٥٨
LEVORPHANOL (-)-٣-hydroxy-N-methylmorphinan	ليفۆرفانۆل	٥٩
METAZOCINE ٢'-hydroxy-٢,٥,٩-trimethyl-٦,٧-benzomorphan	ميتازۆسين	٦٠
METHADONE ٦-dimethylamino-٤,٤-diphenyl-٣-heptanone	ميتادۆن	٦١
METHADONE INTERMEDIATE ٤- cyano-٢-dimethylamino-٤,٤-diphenylbutane	نێوەندى ميتادۆن	٦٢
METHYL DESORPHENE ٦-methyl-Δ٦-deoxymorphine (derivative of morphine)	ميتيل ديسۆرفين	٦٣
METHYLDIHYDROMORPHINE ٦-methyldihydromorphine(derivative of morphine)	ميتيل دووەمى هايدرۆمۆرفين	٦٤
٣- METHYLFENTANYL N-(٣-methyl-١-phenethyl-٤-piperidyl) propionanilide	٣- ميتيل فنتانيل	٦٥
٣- METHYL THIOFENTANYL N-[٣-methyl -١-[٢-(٢-thienyl)ethyl]-٤-piperidyl] propionanilide	٣- ميتيل تيۆفنتانيل	٦٦

METOPON ٥- methyldihydromorphine(derivative of morphine)	میتۆبۆن	٦٧
MORAMIDE INTERMEDIATE ٢-methyl -٣-morpholino-١,١-diphenylpropane carboxylic acid	نێوەندی مۆرامید	٦٨
MORPHERIDINE ١-(٢-morpholinoethyl)-٤- phenyl piperidine -٤-carboxylic Ester	مۆرفیریدین	٦٩
MORPHINE The principal alkaloid of opium and of opium poppy	مۆرفین	٧٠
MORPHINE METHOBROMIDE AND OTHER PENTAVALENT NITROGEN MORPHINE DERIVATIVES including in particular the morphine –N-oxide derivatives , one of which is codeine –N-oxide	میتۆبرۆمیدی مۆرفین	٧١
MORPHINE –N-OXIDE (derivative of morphine)	ئەکسیدی نێترۆجینی مۆرفین	٧٢
MPPP ١-methyl-٤- phenyl-٤- piperidinol propionate (ester)	ئێم پی پی پی	٧٣
MYROPHINE Myristylbenzylmorphine (derivative of morphine)	میرۆفین	٧٤
NICOMORPHINE ٣,٦ – dinicotinylmorphine (derivative of morphine)	نیکۆمۆرفین	٧٥

NORACYMETHADOL (±)-α-٣-acetoxy-٦-methylamino-٤,٤-diphenylheptane	نۆراسیمیتادۆل	٧٦
NORLEVORPHANOL (-)-٣-hydroxymorphinan	نۆرلیفۆرفانۆل	٧٧
NORMETHADONE ٦-dimethylamino -٤,٤-diphenyl-٣-hexanone	نۆرمیتادۆن	٧٨
NORMORPHINE demethylmorphine(derivate of morphine)	نۆرمۆرفین	٧٩
NORPIPANONE ٤,٤-diphenyl-٦-piperidino-٣-hexanone	نۆرپیپانۆن	٨٠
OPIUM the coagulated juice of the opium poppy (plant species papaver somniferum L.)	ئەفیۆن	٨١
ORIPAVINE ٣-O-demethylthebaine	ئۆریبافین	٨٢
OXYCODONE ١٤-hydroxydihydrocodeinone (derivate of morphine)	ئۆکسیکۆدۆن	٨٣
OXYMORPHONE ١٤-hydroxydihydromorphinone (derivate of morphine)	ئۆکسیمۆرفۆن	٨٤
PARA-FLUOROFENTANYL ٤-fluoro– N-(١-phenethyl-٤-piperidyl)propionanilide	پارا – فلۆرۆفنتانیل	٨٥

PEPAP ١-phenethyl-٤-phenyl-٤-piperidinol actate (ester)	پیپاپ	٨٦
PETHIDINE ١-mythel١-٤ phenylpiperidine-٤- carboxylic acid ethyl ester	بیتیدین	٨٧
PETHIDINE INTERMEDIATE A ٤-cyano -١-methyl-٤-phenylpiperidine	نێوەندی بیتیدین أ	٨٨
PETHIDINE INTERMEDIATE B ٤- phenylpiperidine -٤- carboxylic acid ethyl ester	نێوەندی بیتیدین ب	٨٩
PETHIDINE INTERMEDIATEC ١-methyl-٤-phenylpiperidine-٤-carboxylic acid	نێوەندی بیتیدین ج	٩٠
PHENADOXONE ٦-morpholino-٤,٤-diphenyl -٣-heptanone	فینادۆکسۆن	٩١
PHENAMPROMIDE N-(١-methyl-٢-piperidinoethyl) propionanilide	فینامبرۆمید	٩٢
PHENAZOCINE ٢'-hydroxy-٥,٩-dimethyl-٢-phenethyl-٦,٧-benzomorphan	فینازۆسین	٩٣
PHENOMORPHAN ٣-hydroxy –N-phenethylmorphinan	فینۆمۆرفان	٩٤
PHENOPERIDINE ١-(٣-hydroxy-٣-phenylpropyl)-٤-phenylpiperidine -٤- carboxylic acid ethyl ester	فینۆپیریدین	٩٥

PIMINODINE ٤-phenyl-١-(٣-phenylaminopropyl) piperidine -٤-carboxylic acid ethyl ester	پیمینۆدین	٩٦
PIRITRAMIDE ١-(٣-cyano-٣,٣-diphenylpropyl)-٤-(١-piperidino)piperidine-٤-carboxylic acid amide	پیریترامید	٩٧
PROHEPTAZINE ١,٣-dimethyl -٤-phenyl-٤- propionoxyazacycloheptane	پرۆهبتازین	٩٨
PROPERIDINE ١-methyl -٤-phenylpiperidine-٤- carboxylic acid isopropyl ester	پرۆپیریدین	٩٩
RACEMETHORPHAN (±)-٣-methoxy-N-methylmorphinan	راسیمیتۆرفان	١٠٠
RACEMORAMIDE (±)-٤-[٢-methyl-٤-oxo-٣,٣-diphenyl-٤-(١-pyrrolidinyl) butyl] Morpholine	راسیمۆرامید	١٠١
RACEMORPHAN (±)-٣- hydroxy-N-methylmorphinan	راسیمۆرفان	١٠٢
REMIFENTANIL ١-(٢-methoxycarbonylethyl)-٤-(phenylpropionylamino)piperidine-٤-carboxylic acid methyl ester	ریمیفنتانیل	١٠٣

SUFENTANIL N-[٤-(methoxymethyl)-١-[٢-(٢-thienyl)ethyl]-٤-piperidyl] Propionanilide	سۆفنتانیل	١٠٤
THEBACON Acetyldihydrocodeinone (acetylated enol form of hydrocodone)	تیباکۆن	١٠٥
THEBAINE (an alkaloid of opium ;also found in papaver bracteatum	تیبابین	١٠٦
THIOFENTANYL N-[١-[٢-(٢-theinyl) ethyl]-٤-piperidyl] propionanilide	تیۆفنتانیل	١٠٧
TILIDINE (±)-ethyl-trans-٢-(dimethylamino)-١-phenyl-٣-cyclohexene-١- Carboxylate	تیلیدین	١٠٨
TRIMEPERIDINE ١,٢,٥-trimethyl-٤-phenyl-٤-propionoxypiperidine	سێیەمی ئەلیپیریدین	١٠٩

خشتەی دووەم

ناوی کیمایی/ ئاکار	ناوی ماددەی هۆشبەر	ریزبەند
ACETYLDIHYDROCODEINE (derivative of codein)	ئەسیتیلی دووەم هایدرۆکۆدیین	١
CODEINE ٣-methylmorphine(derivate of morphine ,alkaloid contained in opium& poppy straw)	کۆدیین	٢

DEXTROPROPOXYPHENE α-(+)-٤-dimethylamino-١,٢-dipheny-٣-methyl-٢-butanol propionate (Dextrorotary isomer of propoxyphene)	دێکسترۆپرۆپۆکسیفین	٣
DIHYDROCODEINE (derivative of morphine)	دووەمی هایدرۆکۆدیین	٤
ETHYLMORPHINE ٣-ethylmorphine (derivative of morphine)	ئایسیل مۆرفین	٥
NICOCODINE ٦-nicotinylcodeine(derivative of morphine)	نیکۆکۆدین	٦
NICODICODINE ٦-nicotinyldihydrocodeine (derivative of morphine)	نیکۆ دیکۆدین	٧
NORCODEINE *N*-demethylcodeine (derivative of morphine)	نۆرکۆدیین	٨
PHOLCODINE morpholinylethylmorphine(derivative of morphine)	فۆلکۆدین	٩
PROPIRAM *N*-(١-methyl-٢-piperidinoethyl)-*N*-٢-pyridylpropionamide	پرۆپیرام	١٠

خشتەی سێیەم

ناوی کیمایی/ ئاکار	ناوی ماددەی هۆشبەر	ریزبەند
ACETORPHINE ٣-*O*- acetyltetrahydro-٧α –(١-hydroxy-١-methylbutyl)-٦,١٤-endoethenooripavine (derivative of thebaine)	ئاسیتۆرفین	١

ACETYL-ALPHA-METHYLFENTANYL *N*-[١-(α-methylphenethyl-٤piperidyl] acetanilide	ئەسیتیل – ئەلفا – میتیل فنتانیل	٢
ALPHA-METHYLFENTANYL *N*-[١-(α methylphenethyl)-٤piperidyl] propionanilide	ئەلفا – میتیل فنتانیل	٣
ALPHA—METHYLTHIOFENTANYL *N*-[١-[methyl-٢-(٢-thienyl) ethyl]-٤-piperidyl] propionanilide	ئەلفا – میتیل تیوفنتانیل	٤
BETA-HYDROXYFENTANYL *N*-[١-(β-hydroxyphenethyl)-٤-piperidyl] propionanilide	بێتا – هایدرۆکسی فنتانیل	٥
BETA-HYDROXY-٣-METHYLFENTANYL *N*-[١-(*β*-hydroxyphenethlyl)-٣-methyl-٤-piperidyl] propionanilide	بێتا – هایدرۆکسی -٣- میتیل فنتانیل	٦
CANNABIS AND CANNABIS RESIN THE flowering or fruiting tops of the cannabis plant (resin not extracted) the separated resin ,crude or purified ,obtained from the cannabis plant	قەنب و راتینگی قەنب	٧
DESOMORPHINE Dihydrodesoxymorphine (derivative of morphine)	دیسۆرمۆرفین	٨
ETORPHINE tetrahydro-٧α-(١-hydroxy-١methylbutyl)-٦,١٤-endo-ethenooripavine	ئایتۆرفین	٩

HEROIN Diacetylmorphine (derivative of morphine)	هیرۆین	١٠
KETOBEMIDONE ٤-m-hydroxyphenyl -١-methly-٤-propionylpiperidine	کیتۆبیمیدۆن	١١
٣-METHYLFENTANYL *N*-(٣-methyl -١-phenethyl -٤-piperidyl) propionanilide	٣- میتیل فنتانیل	١٢
٣- METHYL THIOFENTANYL *N*-[٣-methyl-١-[٢-(٢-thienyl)ethyl]-٤-piperidyl] propionanilide	٣- میتیل تیوفنتانیل	١٣
MPPP ١-METHYL-٤-PHENYL-٤- PIPERIDINOL PROPIONATE (ESTER)	ئێم پی پی پی	١٤
PARA-FLUOROFENTANYL ٤-fluoro–*N*-(١-phenethyl-٤-piperidyl) propionanilide	پارا – فلۆروفنتانیل	١٥
PEPAP ١-phenethyl -٤-phenyl-٤-piperidinol acetate (ester)	پیپاپ	١٦
THIOFENTANYL *N*-[١-[٢-(thienyl) ethyl]-٤-piperidyl] propionanilide	تیۆفنتانیل	١٧

خشتەی چوارەم

گیراوەکانی ئەو مادده هۆشبەرانەی بەدەرن لە حوکمەکان

گیراوەکان:

١- ئاسیتیلی دووەم هایدرۆکۆدیین

کۆدیین

دووەمی هایدرۆکۆدیین

ئایتیلی مۆرفین

نیکۆکۆدین

نیکۆدیکۆدین

نۆرکۆدیین

فۆلکۆدین

کاتێك دەبێتە پێکهاتە پێکهاتە لەگەڵ پێکهاتەیەکی دیکە یان زیاتر و بڕی مادده هۆشبەرەکە لە یەکەی بڕی وەرگیراو (الجرعه) زیاتر نەبێت لە ١٠٠ ملیگرام و چڕییەکەی زیاتر نەبێت لە ٢,٥ لە سەد لەو گیراوانەی پارچە نەکراون.

٢- ئەو پرۆپیرامەی زیاتر لە ١٠٠ ملیگرام لە پرۆپیرام لە یەکەکەی وەرگیراو (الجرعه) لەخۆ ناگرێت، کە بەلای کەم لەگەڵ بڕێکی هاوشێوەی میتیلسلیۆلۆز بۆتە پێکهاتە.

٣- ئەو دکسترۆپرۆپۆکسیفینەی لە ڕێگەی دەم بەکاردێت کە زیاتر لە ١٣٥ ملیگرام لە قاعیدەی دکسترۆپرۆپۆکسیفین لە یەك بڕی وەرگیراو (الجرعه) لەخۆ ناگرێت و چڕییەکەی زیاتر نییە لە ٢,٥ لە سەد لە گیراوە پارچەکراوەکان، بەو مەرجەی ئەم گیراوانە ئەو ماددەیەی ملکەچە بۆ چاودێریکردن بەپێی ڕێککەوتننامەی کارتێکارە عەقلییەکان ی ساڵی ١٩١٧ لەخۆ نەگرن.

٤- ئەو کۆکایینەی ڕێژەی کۆکایین تیایدا زیاتر نەبێت لە ٠,١ لە سەد کە وەك قاعیدەی کۆکایین هەژمار کرابێت، لەگەڵ ئەو ئەفیۆن یان مۆرفینەی ڕێژەی مۆرفین تیایدا زیاتر نەبێت لە ٠,٢ لە سەد کە وەك قاعیدەی مۆرفین نائاویی هەژمار کرابێت، کە پێکهاتەیە لەگەڵ یەك پێکهاتەی دیکە یان زیاتر

بەشێوەیەك ڕێگەنادات مادده هۆشبەرەکەی لێ وەرگیرێتەوە بە ئامرازی بەردەست بە ئاسانی یان بەرێژەیەك تەندروستیی گشتی بخاتە مەترسی.

٥- ئەو دووەمی فینۆکسینەی لە یەکەی وەرگیراو (الجرعه) زیاتر لە ٠,٥ ملگرام لە دووەمی فینۆکسین لەخۆ ناگرێت و بڕێك لە سۆلفاتی ئەترۆبینی تێدایە کە هاوتایە لەگەڵ بڕێك کەمتر نەبێت لە ٥ لەسەد لە وەرگیراو (جرعه) دووەمی فینۆکسین.

٦- ئەو دووەمی فینۆکسیلاتەی لە یەکەی وەرگیراو (الجرعه) زیاتر لە ٢,٥ ملیگرام لە دووەمی فینۆکسیلات لەخۆ نەگرێت، کە وەك قاعیدە هەژمار کرابێت، و بڕێك لە سۆلفاتی ئەترۆبین لەخۆ دەگرێت کە هاوتایە لەگەڵ ئەو بڕەی کەمتر نەبێت لە ١ لەسەد لە وەرگیراو (جرعە)ی دووەمی فینۆکسیلات.

٧- تۆزی پێکهاتەی ئەبیکاك و ئەفیۆن

١٠ لە سەد ئەفیۆن وەك تۆز، و ١٠ لەسەد رەگی ئەبیکاك کە کراوەتە تۆز و بەباشی تێکەڵ کراوە لەگەڵ ٨٠ لەسەد لە پێکهاتەی هەر تۆزێکی دیکە کە ماددەی هۆسبەر لەخۆ نەگرێت.

٨- ئەو گیراوانەی وەکیەکن لەگەڵ هەر شێوازێك لەو شێوازانەی لەم خشتەیەدا هاتوون و تێکەڵکردنی ئەم گیراوانە لەگەڵ هەر ماددەیەکی دیکە کە ماددەی هۆشبەر لەخۆ نەگرێت.

خشتەکانی کارتێکارە عەقلییەکان

خشتەی پێنجەم

ناوی کیمایی	ناوی ماددەکە	ناوی ماددەکە بە ئنگلیزی	ریزبەند

		بەکوردی	
١	BROLAMFETAMINE DOB	پرۆلامفیتامین DOB	(±)-٤-bromo-٢,٥-dimethoxy-α-Methylphenethelamine
٢	CATHINONE	کاتینۆن	(-)-(s)- ٢-aminopropiophenone
٣	DET	DET	٣-[٢-(diethylamino)ethyl]indole
٤	DMA	DMA	±)-٢,٥-dimethoxy-α-methylphenethylamine
٥	DMHP	DMHP	٣-(١,٢-dimethylheptyl)-٧,٨,٩,١٠- tetrahhydro-٦,٦,٩-trimethyl-٦H-dibenzo[*b,d*]pyran-١-ol
٦	DMT	DMT	٣-[٢-(dimethylamino)ethyl]indole
٧	DOET	DOET	(±) - ٤ethyl-٢,٥dimethoxy-α-Methylphenethylamine
٨	ETICYCLIDINE PCE	ئایتیسیکلیدین PCE	*N*-ethyl-١-phenylcyclohexylamine
٩	ETRYPTAMINE	ئایترۆبیتامین	٣-(٢-aminobutyl) indole
١٠	N-HYDROXY MDA	N-HYDROXY MDA	(±)-*N*[α-methyl-٣,٤-(methylenedioxy)phenethyl]hydroxylamine
١١	(+)-LYSERGIDE LSD,LSD-٢٥	+(-) لیسرجید LSD,LSD-٢٥	٩,١٠-didehydro*N,N*-diethyl١-٦methylergoline-٨*β*-carboxamide
١٢	MDE,N-ETHYL MDA	MDE,N-ETHYL MDA	(±)*N*- ethyl-α-mythyl-٣,٤-(methylenedioxy)phenethylamine

(±)-*N*,α-dimethyl-٣,٤-(methylenedioxy) phenethylamine	MDMA	MDMA	١٣
٣,٤,٥-trimethoxyphenthylamine	میسکالین	Mescaline	١٤
٢-(methylamino)-١-phenylpropan-١-one	میتکاتینۆن	Methcathinone	١٥
(±)-*cis*-٢-amino-٤-methyl-٥-phenyl -٢-oxazoline	٤- میتیل ئەمینۆریکس	٤-methylaminorex	١٦
٥-methoxy-α-methyl-٣,٤-(methylenedioxy)phenethylamine	MMDA	MMDA	١٧
α-methyl-٤-methylthiophenethlylamine	٤-MTA	٤-MTA	١٨
٣-hexyl-٧,٨,٩,١٠-tetrahydro-٦,٦,٩-trimethyl-٦*H*-dibenzo[*b,d*]pyran-١-ol	پاراهکسیل	Parahexyl	١٩
p-methoxy-α-methylphenethylamine	PMA	PMA	٢٠
٣-[٢-(dimethylamino)ethyl]indol-٤-ol	بسیلۆسین، بسیلۆتسین	Psilotsin, Psilocine	٢١
٣-[٢-(dimethylamino)ethyl]indole-٤-yl dihydrogen phosphate	بسیلۆسیبین	PSILOCYBINE	٢٢
١-(١-phenylcyclohexyl) pyrrolidine	رۆلیسیکلیدین PCPY,PHP	ROLICYCLIDINE PHP,PCPY	٢٣
٢,٥ dimethoxy-α-,٤-dimethylphnethylamine	STP,DOM	STP,DOM	٢٤
α-methyl-٣,٤-methylenedioxy)phenethylamine	تینامفیتامین MDA	TENAMFETAMINE MDA	٢٥

١-[١-(٢-thienyl) cyclohexyl] piperidine	تینۆسیکلیدین TCP	TENOCYCLIDINE	٢٦
٧,٨,٩,١٠-tetrahydro-٦.٦,٩-trimethyl-٣-٣-pentyl-٦*H* dibenzo [*b,d*]pyran-١-ol (٩*R*,١٠a*R*)-٨,٩,١٠,١٠a-tetashydro-٦,٦,٩-trimethyl-٣-pentyl- ٦*H*-dibenzo[*b,d*]pyran- ١ –ol (٦a*R*,٩*R*,١٠a*R*)-٦a,٩,١٠,١٠a-tetrahydro-٦,٦,٩-trimethyl-٣- Pentyl-٦*H*-dibenzo[*b,d*]pyran-١-ol (٦a*R* ,١٠a*R*)-٦a,٧,١٠,١٠a-tetrahydro-٦,٦,٩-trimethyl-٣-pentyl -٦H-dibenzo[*b,d*]pyran-١-o١ ٦a,٧,٨,٩-tetrahydro-٦,٦,٩-trimethyl-٣-pentyl-٦*H* dibenzo[*b,d*]pyran-١-ol (٦a*R*,١٠a*R*)-٦a,٧,٨,٩,١٠,١٠a-hexahydro-٦,٦-dimethyl-٩- methylene٣- pentyl-٦*H*-dibenzo[*b,d*]pyran-١-ol	تێتراهایدرۆکانابینۆل، و ئەو ئایسۆمیراتانەی خوارەوە لەگەڵ جێگرەوە کیمیاییە بەتاڵەکانیشیان:	tetrahydrocannabinol, the following isomers and their stereochemical Variants	٢٧
(+)-٣,٤,٥-trimethoxy-(x-methylphenethylamine	TMA	TMA	٢٨

خشتەی شەشەم

ناوی کیمایی	ناوی ماددەکە بە کوردی	ناوی ماددەکە بە ئینگلیزی	ریزبەند
(±) -α-methylphenethylamine	ئەمفیتامین	AMFETAMINE amphetamine	١
٧-[(١٠,١١-dihydro- ٥*H*- dibenzo[*a,d*]cyclohepten-٥-yl)amino] heptanoic acid	ئەمینیبتین	AMINEPTINE	٢
٤-bromo-٢,٥- dimethoxyphenethylamine	٢C-B	٢C-B	٣
(+)-α-methylphenethylamine	دیکسامفیتامین	DEXAMFETAMINE dexamphetamine	٤
(٦*aR*,١٠*aR*)-٦a,٧,٨,١٠a- tetrahydro-٦,٦,٩- trimethyl-٣-pentyl-٦*H*-dibenzo [*b,d*]pyran-١-ol	درۆنابینۆل دەلتا -٩- تتراهایدرۆکانابینۆل و جێگرەوە کیماییە بەتاڵەکانی	DRONABINOL *delta*-٩-tetrahydrocannabinol and its stereochemical variants	٥
٧-[٢-[(α- methylphenethyl)amino]ethyl] theophylline	فینیتیلین	FENETYLLINE	٦
Catha edulis	قات	KHAT	٧
(-)-(*R*)–α- methylphenethylamine (amphetamine)(-)isomer	لیفامفیتامین	LEVAMFETAMINE levamphetamine	٨

(-)-*N*,α-dimethylphenethylamine	ليفۆميتامفيتامين	Levomethamphetamine	٩
٣-(o- chlorophenyl)-٢-methyl-٤(٣*H*)- Quinazolinone	ميكلۆكوالۆن	MECLOQUALONE	١٠
(+)-(*S*)-*N*, α-dimethylphenethylamine	ميتامفيتامين	METAMFETAMINE Methamphetamine	١١
(ئەوەی لە حەبەکانی ئەلکابتاکۆن دایە، zero –one، و بلورەکانی ئەو ماددەیە لەنێوخۆ بە شیشە ناسراوە)	ميتيل ئەمفيتامين	METHYLAMPHETAMINE	١٢
(±)-*N*,*α*-dimethylphylphenethylamine	راسيمات ميتامفيتامين	METAMFETAMINE RACEMATE methamphetamine racemate	١٣
٢-methyl-٣-*o*-tolyl-٤(٣*H*)-quinazolinone	ميتاكۆالۆن	METHAQUALONE	١٤
methyl α-phenyl-٢-piperidine acetate	فينيداتی ميتيل	METHYLPHENIDATE	١٥
١-(١-phenylcyclohexyl)piperidine	فينسيكليدين PCP	PHENCYCLIDINE PCP	١٦
٣-methyl-٢-phenylmorpholine	فينميترازين	PHENMETRAZINE	١٧
٥-allyl-٥-(١-methylbutyl)barbituric acid	سيكۆباربيتال	SECOBARBITAL	١٨
α-(α-methoxybenzyl)-٤-(*β*-methoxyphenethyl)-١-	زيبيپرۆل	ZIPEPROL	١٩

piperazineethanol			

خشتەی حەوتەم

ناوی کیمایی	ناوی ماددەکە بە کوردی	ناوی ماددەکە بە ئنگلیزی	ریزبەند
٥-ethyl-٥-isopentylbarbituric acid	ئامۆباربیتال	AMOBARBITAL	١
٢١-cyclopropyl-٧-α-[(S) -١-hydroxy-١,٢,٢-trimethylprpyl]-٦,١٤-endo-ethano-٦,٧,٨,١٤-tetrahydrooripavine	بۆبرینۆرفین	BUPRENORPHINE	٢
٥-allyl-٥-isobutylbarbituric acid	بۆتالبیتال	BUTALBITAL	٣
(+)-(*S*)-α-[(*S*)-١-aminoethyl]benzyl Alcohol	کاتین – (+) نۆربسۆدۆایفیدرین	CATHINE (+)-norpseudoephedrine	٤
٥-(١-cyclohexen-١-yl)-٥-ethylbarbituricacid	سیکلۆباربیتال	CYCLOBARBITAL	٥
٥-(*o*-fluorophenyl)-١,٣-dihydro-methyl-٧-nitro-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-One	فلۆنیترازیبام	FLUNITRAZEPAM	٦
٢-ethyl-٢-phenylgutarimide	گلۆتیتیمید	GLUTETHIMIDE	٧
(٢*R**,٦*R**,١١*R**)-١,٢,٣,٤,٥,٦-hexahydro-٦,١١-dimethyl-٣-(٣-methyl-٢-butenyl)-٢,٦-methano-٣-benzazocin-٨-ol	بنتازۆسین	PENTAZOCINE	٨

٥-ethyl-٥-(١-methylbutyl) barbituric acid	بنتۆباربیتال	PENTOBARBITAL	٩

خشتەی هەشتەم

ناوی کیمایی	ناوی ماددەکە بەکوردی	ناوی ماددەکە بە انگلیزی	ریزبەند
٥,٥-diallylbarbituric acid	ئەلۆباربیتال	ALLOBARBITAL	١
٨-chloro-١-methyl-٦-phenyl-٤*H*-*s*-triazolo[٤,٣-α][١,٤]benzodiazepine	ئەلبرازۆلام	ALPRAZOLAM	٢
٢-(diethylamino)propiophenone	ئەمفیبرامۆن دووەمی برۆبین ئەیتیل	AMFEPRAMONE Diethylpropion	٣
٢-amino-٥-phenyl-٢-oxazoline	ئەمینۆرکس	AMINOREX	٤
٥,٥-diethylbarbituric acid	باربیتال	BARBITAL	٥
N- benzyl-*N*,α-dimethylphenethylamine	بێنزفیتامین	BENZFETAMINE benzphetamine	٦
	بێنز هیکسۆل (کە لە ناوخۆدا ناسراوە بە ئەرتین یان	BENZHEXOL	٧

	(باركيزۆل)		
٧-bromo-١,٣-dihydro-٥-(٢-pyridyl)-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-one	برۆمازيبام	BROMAZEPAM	٨
٢-bromo-٤-(o-chlorophenyl)-٩-methyl-٦*H*-thieno[٣,٢-*f*]-*s*-triazolo[٤,٣-α][١,٤] Diazepine	برۆتيزۆلام	BROTIZOLAM	٩
٥-butyl-٥-ethylbarbituricacid	بۆتۆباربيتال	BUTOBARBITAL butobarbital	١٠
٧-chloro-١,٣-dihydro-٣-hydroxy-١-methyl-٥-phenyl-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-one dimethylcarbamate (ester)	كامازيبام	CAMAZEPAM	١١
٧-chloro-٢-(methylamino)-٥-phenyl-٣*H*-١,٤-benzodiazepine-٤-oxide	كلۆرديازيبۆكسيد	CHLORDIAZEPOXIDE	١٢
٧-chloro-١-methyl-٥-phenyl-١*H*-١,٥-	كلۆبازام	CLOBAZAM	١٣
٥-(o-chlorophenyl)-١,٣-dihydro-٧-nitro-٢H-١,٤-benzodiazepin-٢-one	كلۆنازيبام	CLONAZEPAM	١٤

٧-chloro-٢,٣-dihydro-٢-oxo-٥-phenyl-١*H*-١,٤-benzodiazepine-٣-carboxylic acid	کلۆرازیبات	CLORAZEPATE	١٥
٥-(*o*-chlorophenyl)-٧-ethyl-١,٣-dihydro-methyl-٢*H*-thieno[٢,٣-*e*]-١,٤-diazepin-٢-one	کلۆتیازیبام	CLOTIAZEPAM	١٦
١٠-chloro-١ ١b-(*o*-chlorophenyl)-٢,٣,٧,١١b-tetrahydro-oxazolo-[٣,٢-*d*][١,٤]benzodiazepine-٦(٥*H*)-one	کلۆکسازۆلام	CLOXAZOLAM	١٧
٧-chloro-٥-(*o*-chlorophenyl)-١,٣-dihydro-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-one	دیلۆرازیبام	DELORAZEPAM	١٨
٧-chloro-١,٣-dihydro-١-methyl- ٥ phenyl-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-one	دیازیبام	DIAZEPAM	١٩
٨-chloro-٦-phenyl-٤*H*-*s*-triazolo[٤,٣-α][١,٤]benzodiazepine	ئایستازۆلام	ESTAZOLAM	٢٠
١-chloro-٣-ethyl-١-penten-٤-yn-٣-ol	ئایتکلۆرفینۆل	ETHCHLORVYNOL	٢١

١-ethynylcyclohexanolcarbamate	ایتینامات	ETHINAMATE	٢٢
ethyl ٧-chloro-٥-(*o*-fluorophenyl)- - ٢ dihydro-٢-oxo-١*H*-١,٤-benzodiazepine-٣-Carboxylate	لوفلازیباتی ئیتیل	ETHYL LOFLAZEPATE	٢٣
N-ethyl-α-methylphenethylamine	ئیتیل ئەمفتیامین – ایتیل N ئەمفیتامین	ETILAMFETAMINE *N* ethylamphetamine	٢٤
N-ethyl-٣-phenyl-٢-norbornanamine	فینکامفامین	FENCAMFAMIN	٢٥
(±)-٣-[(α-methylphenylethyl)amino] Propionitrile	فینبرۆبۆركس	FENPROPOREX	٢٦
٧-chloro-٥-(*o*-fluorophenyl)-١,٣-dihydro-methyl-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-one	فلۆدیازیبام	FLUDIAZEPAM	٢٧
٧-chloro-١-[٢-(diethylamino)ethyl]-٥-(*o*-fluorophenyl)-١,٣-dihydro-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-one	فلۆرازیبام	FLURAZEPAM	٢٨
-hydroxybutyric acid	GHB	GHB	٢٩

٧-chloro-١,٣-dihydro-٥-phenyl-١-(٢,٢,٢-trifluoroethyl)-٢*H*-١,٤ -benzodiazepin-٢-one	هالازيبام	HALAZEPAM	٣٠
١٠-bromo-١ ١b-(*o*-fluorophenyl)-٢,٣,٧,١ ١b-tetrahydrooxazolo[٣,٢-d][١,٤] benzodiazepin-٦(٥*H*)-one	هالۆكسازۆلام	HALOXAZOLAM	٣١
١١-chloro-٨,١٢b-dihydro-٢,٨-dimethyl-١٢b-phenyl-٤*H*-[١,٣]oxazino[٣,٢-d][١,٤]benzodiazepin-٤,٧(٦*H*)-dione	كيتازۆلام	KETAZOLAM	٣٢
(-)-*N,N*-dimethyl-١,٢-diphenylethylamine	ليفيتامين SPA	LEFETAMINE SPA	٣٣
٦-(*o*-chlorophenyl)-٢,٤-dihydro-٢-[(٤-methyl- ١ piperazinyl) methylene]-٨-nitro-١*H* imidazo[١,٢-α][١,٤] benzodiazepin-١-one	لۆبرازۆلام	LOPRAZOLAM	٣٤
٧-chloro-٥-(*o*-chlorophenyl)-١,٣-dihydro- ٣ hydroxy-٢*H*-١,٤- benzodiazepin-٢-one	لۆرازيبام	LORAZEPAM	٣٥

٧-chloro-٥-(*o*-chlorophenyl)-١,٣-dihydro- ٣ hydroxy-١-methyl-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-One	لۆرمیتازیبام	LORMETAZEPAM	٣٦
٥-(*p*-chlorophenyl)-٢,٥-dihydro-٣*H*-imidazo[٢,١-α]isoindol-٥-ol	مازیندۆل	MAZINDOL	٣٧
٧-chloro-٢,٣-dihydro-١-methyl-٥-phenyl-١H-١,٤- benzodiazepine	میدازیبام	MEDAZEPAM	٣٨
N-(٣-chloropropyl)-α-methylphenethylamine	میفینۆرکس	MEFENOREX	٣٩
٢-methyl-٢-propyl- ت - ١,٣ Propanedioldicarbamate	میرۆبامات	MEPROBAMATE	٤٠
٣-(α-methylphenethyl)-*N*-(phenylcarbamoyl)sydnone imine	میسۆکارب	MESOCARB	٤١
٥-ethyl-١-methyl-٥-phenylbarbituric acid	میتیل فینۆباربیتال	METHYLPHENOBARBITAL	٤٢
٣,٣-diethyl-٥-methyl-٢,٤-piperidine-dione	میتیل بریلۆن	METHYPRYLON	٤٣
٨-chloro-٦-(*o*-fluorophenyl)-١-methyl-٤*H*-	میدازۆلام	MIDAZOLAM	٤٤

imidazo[١,٥-α][١,٤]-benzodiazepine			
١,٣-dihydro-١-methyl-٧-nitro-٥-phenyl-٢*H*- ١,٤- benzodiazepin-٢-one	نیمیتازیبام	NIMETAZEPAM	٤٥
١,٣-dihydro-٧-nitro-٥-phenyl-٢*H*—١ benzodiazepin-٢-one	نیترازیبام	NITRAZEPAM	٤٦
٧-chloro-١,٣-dihydro-٥-phenyl-٢*H*- ١ benzodiazepin-٢-one	نۆردازیبام	NORDAZEPAM	٤٧
٧-chloro-١,٣-dihydro-٣-hydroxy-٥-phenyl- ٢*H*-١,٤- benzodiazepine-٢-one	ئۆکسازیبام	OXAZEPAM	٤٨
١٠-chloro-٢,٣,٧,١ ١b-tetrahydro-٢-methyl- ١١ b- phenyloxazolo[٣,٢-*d*][١,٤] benzodiazepin-٦(٥*H*)-one	ئۆکسازۆلام	OXAZOLAM	٤٩
٢-amino-٥-phenyl-٢-oxazolin-٤-one	پیمۆلین	PEMOLINE	٥٠
(+)-(٢*S*,٣*S*)-٣,٤-dimethyl- -Phenylmorpholine	فیندیمیترازین	PHENDIMETRAZINE	٥١
٥-ethyl-٥-phenylbarbituric acid	فینۆباربیتال	PHENOBARBITAL	٥٢

α,α-dimethylphenethylamine	فينترمين	PHENTERMINE	٥٣
٧-chloro-١,٣-dihydro-٥-phenyl-١-propynyl)-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-one	بينازيبام	PINAZEPAM	٥٤
١,١-diphenyl-١-(٢-piperidyl)methanol	پيپرادۆل	PIPRADROL	٥٥
٧-chloro-١-(cyclopropylmethyl)- ١,٣ dihydro-٥-phenyl-٢*H*-١,٤-benzodiazepin-٢-One	برازيبام	PRAZEPAM	٥٦
٤'-methyl-٢-(١-pyrrolidinyl)valerophenone	بيرۆفاليرۆن	PYROVALERONE	٥٧
٥-*sec*-butyl-٥-ethylbarbituric acid	سيكبۆتاباربيتال	SECBUTABARBITAL	٥٨
٧-chloro-١,٣-dihydro-٣-hydroxy-١-methyl- ٥ phenyl-٢*H*-١,٤- benzodiazepine-٢-one	تيمازيبام	TEMAZEPAM	٥٩
٧-chloro-٥-(١-cyclohexen-١-yl)-١,٣-dihydro-١-methyl-٢*H*-١,٤- benzodiazepin-٢-one	تێترازيبام	TETRAZEPAM	٦٠
٨-chloro-٦-(*o*-chlorophenyl)-١-	تريازۆلام	TRIAZOLAM	٦١

methyl-٤*H*-*s*- triazolo[٤,٣-α][١,٤-] benzodiazepine			
٥-(١-methylbutyl)-٥- vinylbarbituric acid	فينيلبيتال	VINYLBITAL	٦٢
N,*N*,٦-trimethyl-٢-*p*- tolylimidazo[- ١ α]pyridine-٣-acetamide	زوّلبيديم	ZOLPIDEM	٦٣

خشتەی پێشینە کیمیاییەکان

خشتەی نۆیەم

ناوی کیمایی/ ئاکار	ناوی انگلیزی	ناوی ماددەکە بە کوردی	ریزبەند
(acetic oxide)	Acetic anhydride	ئەنهریدی خەل	١
Belladonna (Datura stramonium)	Thorn apple	رووەکی داتورە (سێوی ئەهریمەن)	٢
(Benzoic acid, ٢-(acetylamino)-)	*N*-acetylanthranilic Acid	ترشەلۆکی ئەسیتیل ئەنترانیلیك	٣
([R-(*R**,*S**)}-١ ١-[١-methylamino)ethyl]-benzenemethanol)	Ephedrine	ئایفیدرین	٤
(ergoline-٨-carboxamide,٩,١٠-didehydro-*N*-(٢-hydroxy-١-methylethyl)-٦-methyl-,[٨*β* (S)])	Ergometrine	ئایرگۆمترین	٥
(ergotaman-٣‘,٦‘,١٨‘-trione,١٢‘-hydroxy-٢‘-methyl-٥‘-(phenylmethyl)-,(٥α))	Ergotamine	ئایرگۆتامین	٦
(١,٣-benzodioxole,٥-(١-propenyl)-)	Isosafrole	ئایسۆسافرۆل	٧
((٨β)-٩,١٠-didehydro-٦-methylergoline-٨-carboxylic acid)	Lysergic acid	ترشەلۆکی لیسرجیك	٨

(٢-propanone,١-[٣,٤(methylenedioxy)phenyl]-)	٣,٤-Methylenedioxyphenyl-٢-propanone	٣ و٤ – میتیلین دیۆکسی فینیل -٢- برۆبانۆن	٩
(*R**,*S**)-oe-(١-aminoethyl) benzenemethanol	Norephedrine	نۆریفیدرین	١٠
(benzeneacetic acid)	Phenylacetic acid	ترشەلۆکی فینیلی خەل	١١
(١-phenyl-٢-pronanone)	١-Phenyl-٢-propanone	١- فینیل -٢- برۆبانۆن	١٢
(١,٢-benzodioxole-٥-carboxaldehyde)	Piperonal	پیپێرۆنال	١٣
(permanganic acid (HMnO٤), potassium salt)	Potassium permanganate	پێرمەنگەناتی پۆتاسیۆم	١٤
([S-(*R**,*R**)]--[١-methylamino)ethyl]-benzenemethanol)	Pseudoephedrine	سۆدۆایفیدرین	١٥
(١-,٣- benzodioxole,٥-(٢-propenyl)-)	Safrole	سافرۆل	١٦

خشتەی دەیەم

ناوی کیمیایی/ ئاكار	ناوی انگلیزی	ناوی ماددەكە بە كوردی	ریزبەند
(٢-propanone)	Acetone	ئەسیتۆن	١
(٢-aminobenzoic acid)	Anthranilic acid	ترشەلۆكی ئەنترانیلیك	٢
(١,١'-oxybis[ethanel])	Ethyl ether	ئیتەل ئیتیر	٣
(hydrochloric acid)	Hydrochloric acid	ترشەلۆكی هایدرۆكلۆریك	٤
(٢-butanone)	Methyl ethyl Ketone	میتیل ئیتیل كیتۆن	٥
(piperidine)	Piperidine	پیپێریدین	٦
(sulfuric acid)	Sulphuric acid	ترشەلۆكی كبریتیك	٧
(benzene, methyl-)	Toluene	تۆلۆین	٨